PZ 959/1967

KRŠČANSKA KULTURA-NE KLERIKALIZEM

Marksizem kot izključni nauk o družbenem razvoju je bil zavrnjem z mnogimi argumenti —filozofskimi, sociološkimi, političnimi, gospodarskmii in zgodovinskimi, a najbolj korenito ga je odklonil Karel Čapek ko je spoznal, da v marksistični dialektiki ni sledu ne mesta ljubezni kot odrešilni dimenziji medčloveških odnosov.

" . . . ko bi imel preroštvo in.... vso vednost in.... vso vero.... ljubezni pa bi ne imel, nisem nič.... Ljubezen je potrpljiva, je dobrotljiva.... se ne da razdražiti, ne misli hudega; se ne veseli krivice, veseli se pa resnice.... Ljubezen nikoli ne mine...."

Sveti Pavel....

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

SLOVENSKA BIT — NE ŠOVINIZEM

Čeprav je v zgodovinsko-političnem kontekstu prve svetovne vojne bil za državno zvezo enakopravnih južnoslovanskih narodov in bi morda bil za poizkus federacije enakopravnih južno-slovanskih držav v sklopu političnih silnic druge svetovne vojne, je Ivan Cankar kateforično odklonil sleherno jugoslovanstvo ker ga je našel v nasprotju s stvarnostjo slovenske narodne biti:

"Kakšno jugoslovansko vprašanje v kulturnem ali celo jezikovnem smislu zame sploh ne obstoja po kulturi, ki je sad večstoletne separatne vzgoje, . . . smo si med seboj veliko bolj tuji, nego je naš gorenjski, kmet tirolskemu, ali pa goriški viničar furlanskemu".

Ivan Cankar

LETNIK XVIII — VOLUME VXIII 1. JANUAR 1967 Published monthly by: Sloven ian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toronto, Ont. Canada. ŠTEVILKA 1. — NUMBER 1.

Pogumno naprej!

V novo leto 1967 stopamo! Vsako leto nam predpostavlja nove dolžnosti in naloge. Čas dozoreva! Slovenska državna misel krepko pridobiva na vseh področjih. Doma še posebej! Čimbolj se komunistična klika oprijemlje zadnje rešilne bilke in skuša reševati barko, ki tone, tem bolj dviga glavo narod, ki je bil od leta 1945 vkovan v železne verige.

„Slovenska misel vzpluj, dvigni se do nebes!" to se uresničuje danes. Kljub grožnjam Tita, da ne bo dovolil svobode „razkrojevalnim" idejam. In te razkrajevalne ideje preraščajo in bodo prej ali slej zmagale! Tito sam priznava, da so na delu sile, ki žele, da bi se država „Jugoslavija" razšla in da bi narodi zadihali svobodo v lastnih suverenih državah. Celo med komuniste se je ta „kuga", kot jo Tito imenuje, razpasla, ker pač vidijo, da je Beograd in njegov centralizem nekaj kar ne gre več v račun ne Slovencem, ne Hrvatom in ne Macedoncem. Jugoslaviji preti razpad in tega se srbokomunizem boji. Ni izključeno, da se pojavi začasno še kak Ranković, da s silo zatre razvoj nujne rasti posameznih nesrbskih narodnosti. Toda nasilje ni vedno dokončno. Končno zmago ima Pravica in Resnica. Tega se moramo Slovenci dobro zavedati.

Misel gre nazaj v dobo, ko je ideja o slovenski državi prvič prišla na dan. „Slovenska država" ima to zaslugo. Joj, kako je to zabolelo one, ki so mislili, da bo Jugoslavija in v njej Slovenija večno zasidrana. Koliko naivnosti je bilo v tej dobi. Misel, da nas bo le Jugoslavija reševala pred Nemci in Lahi. Pa je ta jugoslovanska utvara skopnela aprila 1941 v nekaj dneh. In pozabljali so da so še pokrajine med Beogradom in Ljubljano, ki nočejo niti slišati o obnovi Jugoslavije.

Metali so polena pod noge slovenskemu državnemu gibanju. Imenovali so nas zanešnjake, nerealiste, idiote, narodne škodljivce. To je pač moralo biti in prav je, da so se „izkašljali". Pokazali so, da niso slovensko čuteči, ampak navadni sebičneži, vajeni hlapčevati od nekdaj tujcu.

Ta čas je za nami! Slovenska ideja je krepko pognala. Pod pritiskom doma in pod zdravim čustvovanjem večine Slovencev v zdomstvu.

Dvignimo glave! Na delo! Krepko in vztrajno! Čim bolj dozorevajo časi, tem več nas mora biti ki se ne bomo ustrašili nobenih žrtev. Ne moralnih, ne materialnih. Moralna žrtev obstoji v nenehnem in pogumnem izpovedovanju slovenske državne ideje. V obrambi te ideje proti onim, ki še niso prišli na jasno, da jih je čas prehitel! Moralna žrtev nalaga dolžnost, da podpremo mesečnik „Slovenska država". Moramo biti ponosni na ta list. „Muha enodnevnica" so rekli l. 1950. Danes potuka 16 let njenega obstoja. Letos je naročnina malo zvišana. 4 dolarje na leto! En dolar več, malenkost. Če kdo lahko, naj doda še en dolar več!

Kvišku srca! Pogumno izpovejmo, kaj smo. Slovenci namreč! In izpovejmo povsod: Nikoli več hlapci! Ne Jugoslovani, to nismo bili nikdar, dasi smo spadali v nesrečno tvorbo, ki ni imela zaradi velesrbskih tendenc nobenega izgleda na bodočnost.

Slovenska država naj bo naše dnevno geslo, naš dnevni cilj, kateremu naj bo posvečena naša volja, hotenje in naše vsakdanje moralne in materialne žrtve.

Ne po besedah, ampak po resnem delu za slovensko stvar, nas bo zgodovina sodila.

Mirko Geratič

Kaj pa s krško škofijo?

Slovenske katoličane na Koroškem in po svetu zelo boli, da se jasna navodila Cerkve glede manjšin (n. pr. v okrožnici Mir na zemlji) ne izvajajo v krški škofiji. Celo ob pogrebu stolnega prošta dr. Bluemla je bil pri obredih v stolnici slovenski samo en očenaš. Ljubljanski verski tednik Družina piše o pogrebu z zadržano kritiko: ". . . edini slovenski očenaš vstolnici je izvenel v dvojni bolečini." Po poročilu koroškega časopisja se ga je škof dr. Koestner v nagovoru v stolnici "spomnil tudi v slovenski besedi kot svojega vestnega sotrudnika".

NABIRKA ZA SLOVENICUM - POROČILO IN ZAHVALA

Celotna nabirka za Slovenicum je znesla $6750.35. Od te svote so darovali torontski Slovenci $6112.35, Slovenci iz St. Catharines, Wellanda in okolice $346.00, iz Lethbridge-a (Alta.) $142.00, Vancouver-a (B.C.) $100.00, Antigonisha (N.S.) $50.00. Izdatki za kampanjo so znesli $$206.10. Ostane torej $6544.25.

Od te vsote smo poslali $6000.00 mons. Jezerniku, prorektorju Slovenskega Zavoda v Rimu. Gospod nadškof nam je namreč svetoval, naj nabrani denar pošljemo v Rim neposredno. Ostali denar pa bo, kot že omenjeno v septemberskem pismu darovavcem, služil nakupu knjig in revij za knjižnici semeniška in bogoslovne fakultete v Ljubljani.

Zahvala

Zahvali Vatikana želimo pridružiti še svojo. Iz srca se zahvalimo vsem darovavcem. Njih zavest, kako je Slovenicum Slovencem potreben, in njih darežljivost sta odgovorna za uspeh te nabirke. Najiskrenejšo zahvalo dolgujemo nabirateljem: njih navdušenje, potrpežljivost in pripravljenost na žrtve so nam bili vir poguma in optimizma. Želimo se zahvaliti tudi mons. Bazniku iz Clevelanda, ki nam je s svojo prijazno in prijetno pozornostjo stal ob strani. Enaka zahvala velja častitim gospodom lazaristom v Torontu za njih dar in pomoč v teku nabirke.

Radi bi se zahvalili vsakemu darovavcu osebno; pa to je seveda nemogoče. Naj uporabimo to priliko, da omenimo vsaj organizacije, ki so se z veliko radodarnostjo odzvale naši prošnji: Slovenska Hranilnica in Posojilnica Janeza E. Kreka v Torontu, Triglav Construction Co., Katoliška Ženska Liga pri Mariji Pomagaj, društvo SAVA, Društvo Najsvetejšega Imena Jezusovega pri Mariji Pomagaj in Marijina Družba pri Mariji Pomagaj. Vsem najprisrčnejša hvala.

Naj bo za konec navedeno kratko pismo, ki ga je predsednik Odbora nedavno prejel od Prevzvišenega:

Ljubljana 28. 10. 66.

Dragi gospod profesor!

Vse izbrane knjige (kupljene v Torontu med nadškofovim obiskom; op. pis.) so srečno priromale v Ljubljano. Ponovno se lepo zahvalim za vse, tudi za ves trud za Zavod. V Rimu sem zadevo vskladil s tamkanjšnjimi pogledi. Toplo pozdravljam! Vdani ✝ Jožef Pogačnik.

Za Odbor, prof. Lojze Ambrožič,
predsednik

SKUPNO SLOVENSTVO

Novi „tretji strani" SLOVENSKE DRŽAVE se je pridružila njena prva stran in z njo ves list. Odslej bo sam naslov lista, ki že od njegovega začetka izraža narodno-politični cilj slovenstva, odseval polnost osnovnih slovenskih prizadevanj.

Lastna država je le potreben oblastveni okvir narodovega življenja. Tudi narod sam je le družbeni učinek skupnih in sorodnih prvin v življenju poedinih ljudi, ki ga sestavljajo. Te prvine pa so dvojne, širša kulturna osnova in posebna narodna bit.

Po svoji zgodovini, legi in miselnosti so Slovenci sestavni del zahodne Evrope, ki je izvirni krog krščanske kulture. To kulturo označuje predvsem **pojem ljubezni „kot odrešilne dimenzije medčloveških odnosov"**. Tu ne gre za teologijo, cerkvenost ali celo strankarsko-politični nastop v njunem imenu. Gre za seminalno prvino osnovne človeške omike. Ta prvina je **dragoceni dar** krščanstva vsemu človeštvu. V tem smislu je razumeti naslovno geslo: „Krščanska kultura — ne klerikalizem".

Kakor vsi svetno-politični pojavi, je tudi vsak organizirani politični nastop v krščanskem imenu podvržen naravni težnji po oblasti, ki je vedno v posebni nevarnosti, da krši kulturni zakon ljubezni. Zato se morajo ljudje vedno znova priučiti, da morajo praktično-politične razlike in nasprotja, pa naj bi se zdele še tako globoke vedno biti stvarno razložljive in s tem umsko rešljive, da se ne izrode v osebne mržnje, skupinska sovraštva ali celo v legalizirano nasilje. V tem je posebni politični pomen kulturnega zakona ljubezni. V tem smislu je zakon ljubezni kulturna podlaga vsake resnice in uspešne demokracije.

Pri Slovencih je prvina ljubezni v krščanski kulturi več desetletij pred vojno trpela od pretirane „liberalno-klerikalne" razdvojenosti in sovražnosti. Med vojno in po vojni pa je ta kulturna klica slovenskega življenja bila skoraj zamorjena v splošni slovenski tragediji. To slovensko nesrečo sta povzročili sovražna okupacija in stalinistično „osvobojevanje" za povojno „diktaturo proletariata" namesto skupnih priprav za svobodno slovensko državo, posredno pa je k njej doprinesla tudi stara „liberalno-klerikalna" sovražnost. Nujno potrebna slovenska narodna sprava in z njo zavarovana bodočnost Slovenije zavisita od tega ali bodo Slovenci znali zopet oživiti svojo prvinsko pripadnost krščanski kulturi.

Druga prvina naroda pa je njegova specifična narodna bit, ki je prav tako odraz prepričanja in življenja ljudi, ki narod sestavljajo. Narodna bit raste iz nenehnega preliva in doliva značajev, šeg, zgodovinskih pridobitev in spominov jezika, različnih ustvarjalnih značilnosti in mnogo drugega, velikega in malega, ter iz vsega tega potekajoče zavesti posebne sorodnosti, skupne usode in potrebe po skupnem uveljavljanju v oblastvenem okviru lastne države v enakopravnih odnosih do drugih držav z razvijajočimi se možnostmi zveznega združevanja in predruževanja v skladu z odvijanjem razmer in potreb na domačem in širše-sosedstvenem prostoru.

Ker ljudstva poedinih novih držav v Afriki in v Aziji niso bila razvila dovoljno skupnostnih narodnih biti, se njihove nenadne države včasih zdijo kot umetni okviri, ki jih polnijo zunanje sile in domače intrige. Pri Slovencih je ravno narobe. Brsteča slovenska narodna bit je trpela in še trpi, ker nima oblastvenega okvira enakopravne svoje lastne države.

O slovenski narodni biti niso pisali le Vodnik, Slomšek, Cankar in drugi slovenski pisatelji vseh vrst. O njej so govorili in vedno znova pričajo mnogi neslovenci in te biti se zavedajo domala vsi slovensko rojeni ljudje. V enakopravni državi bi svobodni Slovenci „gore prestavljali".

Priznavati, ohranjati, razvijati in državno dopolnjevati to stvarnost in zmožnost slovenske biti ni šovinizem. To je izraz istega zakona ljubezni, ki edini more trajno družiti ljudi v širša občestva ter jih povezovati v božjem miru in človeškem napredku na svetu, ki je bil dan vsem ljudem, da ga nenehno razvijajo do vseh naravnih in človeških zmožnosti. Različnost poedinih narodnih biti pa bo dala takemu svetu ne le mero prijetne različnosti, brez katere bi ves napredek postal zelo dolgočasen, temveč bo tudi edinstveno plodila njegove stvarjalne sile.

— — —

Tako nekako je skušal učiti rodove slovenskih študentov po letu 1929 profesor Lambert Ehrlich. Tudi nekateri izmed vidnejših ljudi povojnega komunističnega režima so kot študentje čuli Ehrlichove „pridige na gori" ob kresu na razglednem vrhu Svetih Višarij.

A bilo je že pozno in večina ga ni slišala. Uničevalno nasilje šestojanuarske diktature JNS; razpust Orla in podržavljenje Sokola; poznejša vtopitev slovenske, demokratične in po punktacijah 1932 federalistično usmerjene SLS v avtoritativno, beograjsko-centralistično in oportunistično JRZ; fašiziranje sindikalizma v Jugorasu; surogat slabokrvnih Slovenskih fantov namesto oživljenja slovenskega Orla; politično odrivanje mladostnega idealizma in korumpiranje ambicioznih koristolovcev v „Mladih JRZ in JNS"; stopnjujoča se radikalna polarizacija idealistične mladine med komuniste, stražarje, mladce in celo ljotičevce; zanemarjanje gospodarskih in socialnih problemov; odlaganje federativne preureditve in končno izigranje slovenske banovine — taka je bila slika Slovenije, ko so se nad Evropo zbirali temni oblaki bližajoče se hude ure....

Aprila 1941 je nenadoma udarilo tudi nad Slovenijo in Jugoslavijo. Profesor Ehrlich se je preko noči odzval hipnemu pozivu ministra Kulovca, da se kot vodilni strokovnjak v vprašanju slovenskih mej pridruži umikajoči se jugoslovanski vladi. Po šestih dneh tavanja skozi Liko in Bosno jo je dohitel v Sarajevu. Pet dni pozneje je ta ista vlada pustila profesorja Ehrlicha in razpadlo Jugoslavijo sredi travnika pri Nikšiču. Ko se je po treh tednih povratnega tavanja prebil nazaj do Ljubljane, je profesor Ehrlich 4. maja predvojnim politikom predložil nujno potrebo, da se ustanovi podtalna slovenska vlada, za medvojno vodstvo zapuščene, razkosane in preganjane Slovenije. Do te vlade ni prišlo in nad Slovenijo je legla dolga noč trojnega uničevanja, ki mu je sledilo mrko jutro osvobojenja brez svobode in zedinjenje brez Koroške.

A Ehrlichovo višarsko slovenstvo je pripravilo gredo in njegova majska pobuda je vanj položila seme, iz katerega se je razrazstlo vseobsegajoče slovensko državno gibanje.

Tudi če zagotovo še ne moremo upati, smemo vsaj glasno želeti, da bi v novem letu, ko se bomo petindvajsetič spominjali Ehrlichove smrti, spravni in obnovitveni duh krščanske omike in slovenske biti zavel z odrešujočo svežino čez vso slovensko zemljo in ljudstvo od Kopra do Rabe, od Koroške do Bele krajine in ju pripravil za polno življenje v enakopravni državi svobodnih Slovencev.

PRAZNOVANJE BOŽIČA V SLOVENIJI

Iz prvih pisem, ki smo jih prejeli še pred zaključkom te številke, je možno razbrati, da so v Sloveniji praznovali letošnji božič tako kot še nikoli, odkar so komunisti prišli na oblast. Ljudje se namreč živo spominjajo, kako so oblasti še mnogo let po vojni preganjale in zatirale sleherno javno praznovanje verskih praznikov, zlasti božičnih. Po vzorcu Stalinove dobe so uvedli praznovanje Dedka mraza in Novoletne jelke. To so morali praznovati otroci po šolah, delavci po tovarnah. Dedku Mrazu so oblasti priredile velike javne slovesnosti, ki jih je prenašala celo domača televizija. Kako so se te novotarije komunizma oziroma zdaj socializma „zakoreninile" med ljudstvom, se je pokazalo letos, ko je Dedka mraza malikovala le še peščica zagrizenih partijcev, dočim je skoraj ves slovenski narod praznoval letošnji božič tako kot drugi kulturni krščanski narodi. K tako velikemu razmahu verskega praznovanja je letos pripomogla tudi nedelja, ko ljudem ni b ilo treba na delo. Poročajo, da so bile cerkve polne kot redkokdaj, tako pri polnočnicah kot na božični dajali lepe božične karte z verskimi motivi, ki so jih pošiljali po pošti brez kuvert. Mnogo takih odprtih verskih božičnih kart je prispelo tudi v druge države. Še pred leti je pošta to preprečevala. Ljudje pišejo, da so verske božične karte zelo kupovali in jih je bilo pred prazniki že kar težko dobiti, dočim je bilo kart z Dedkom mrazom „na kupe". Mnogi so si pomagali z verskimi božičnimi kartami, ki so jih dobili v Trstu ali v Celovcu. V Ljubljani so božična drevesa zmanjkala že pred božičnimi prazniki, dočim jih je za Novo leto ostajalo. Trgovine in restavracije so bile okrašene že pred božičem in Mariborčani so bili letos še posebno veseli, ko je bila njihova „promenada" ob frančiškanski cerkvi že kar „po ameriško" okrašena in razsvetljena. Zelo so bili veseli presenečenja, ki jim ga je pripravila mestna občina, ko je prišgala praznično razsvetljavo že 20. decembra! Še večje presenečenje je pripravil Slovenski oktet, ki je pri Jugotonu v Zagrebu izdal gramofonsko ploščo slovenskih božičnih pesmi. Pišejo, da so vso naklado plošč ljudje dejansko kar pograbili. Letos so torej lahko poslušali božične pesmi Slovenskega okteta po mili volji doma, dočim so jih lani mogli slišati le preko tujih radijskih postaj. Ljubljanski radio mora — na žalost — še vedno hlapčevati partijski linjii, kar se je posebej pokazalo za božič; na Sveti večer je ljubljanski radio imel na programu oddaje: „V svetu operetnih melodij", „Spoznavajmo svet in domovino" in „Zaplešite z nami". Ni čuda, če so za praznike mnogi poslušali slovenske božične oddaje iz sosednjih dežel (Trst, Celovec, Vatikan) ali pa iz zahodnega sveta (London, Washington, Koeln). Na Štajerskem so bili toliko na boljšem, ker so za praznike lahko gledali avstrijsko televizijo, kajti ljubljanska televizija je na Sveti večer oddajala programe: Neznani kraji, Ljudje in papige in Po sledovih plesnih korakov. Pa ljudje Ljubljanski televiziji ne zamerijo toliko, saj je še vsa zelena, začetniška.... Poleg radia in televizije se tudi tisk ni mogel izogniti kontroli partije. V časopisju letos še ni bilo sledu o božiču. Listi so omenjali le novoletne praznke (čeprav že v začetku decembra). Edino Tedenska tribuna si je pomagala s tem, da je 12. decembra zapisala, da so **„dnevi pred Novim letom** tudi dnevi, ko svojim bližnjim z darili izkažemo svojo ljubezen in prijateljstvo". Toda ljudje kljub temu niso bili brez lepega, verskega čtiva za praznike. S tem večjo ljubeznijo so prebirali verski list „Družino", ki ga ima skoraj vsaka slovenska hiša. Je povsem razumljivo zakaj.... Iz prvih pisem je torej možno sklepati, da je praznovanje božiča letos prodrlo v javnost v taki meri, da korak nazaj ni več mogoč. Samo naprej. Mnogi ugibajo, kako bo prihodnje leto, če bodo vodilni slovenski partijci pokazali vsaj toliko „socialistične humanosti", da bodo priznali Božič kot praznik, kot so to storili že davno komunistični režimi na Poljskem, Češkoslovaškem in Madžarskem. Nekateri so celo mnenja, da bodo sedanje oblasti uradno priznale božič kot „Praznik starih običajev".

● **Za božič in novo leto** je uprava S.D. dobila nešteto voščil iz vseh delov sveta ter se vsem odpošiljateljem istih za nje prisrčno zahvaljujemo. Med odličniki naj omenimo le tiste, ki so izrazili voščila tudi vsem naročnikom in bralcem. To so ministrski predsednik Kanade g. L. Pearson, vodja opozicije g. J. Diefenbacker, župan mesta (1966) Toronta g. P. Givens in (1967) g. W. Dennison, kontrolor W. L. Archer, premier Ontaria g. J. Robarts, vodja ont. opozicije g. A. Thompson, član parlamenta za Parkdale District dr. S. Haidasz, Provincial Secretar and Minister of Citizenship g. R. Welch (MPP), Minister of Manpower J. Marchand, Secretary of State and Minister of Citizenship gdč. Judy Lamarche Minister of Reform Institutions g. A. Grossman (MPP), Minister of Public Welfare g. John Yaremko, Q. C. ter kontrolor mesta Toronta g. A. Lamport.

● **V Ehrlichov sklad** so darovali: N. N. Washington, USA ($ 10.—), N. N. Cleveland, USA ($ 10), V. M. Toronto, Canada ($ 2.—). Prisrčna hvala! Posnemajte!

Po osemanjstih letih . . .

Leta 1948 so neznani znanilci komunističnega "novega reda" odnesli iz kapelice na Bloškem polju kip Brezmadežne. Od takrat ni bilo za njim nobenega sledu. Letos so kip odkrili jamarji v breznu Vrtača v globini okrog štirideset metrov. Celih osemnajst let je ležal leseni kip na dnu kraške jame, zato je razumljivo, da je na več mestih odstopila barva. Zanimivo pa je, da se kip pri padcu v tako globino ni prav nič poškodoval. Roke so se okrušile šele takrat, ko so kip na vrveh vlekli iz brezna in se je zadeval ob skalne stene.

Prebivalci Bloške planote so toplo sprejeli kip, ki so ga imeli za izgubljenega. Ker tudi kapelice ni več, so ga postavili v župnijsko cerkev.

● **Vladna komisija v Kanadi,** ki preiskuje vzroke naraščajočih življenjskih, stroškov je odkrila, da ima kanadski industrijec Garfield Weston denar v 150 podjetjih, ki so cenjena na 793 milijonov dolarjev.

SLOVENSKA DRŽAVA
For a free Slovenia
Published monthly by
Slovenian National Federation
of Canada,
Edited by: Editorial Board
Address: 646 Euclid Ave., Toronto, Ont.
Canada

Subscription rates:
$4 per year, 30¢ per copy
Advertising
1 column x 1"
$2.80

1867 | 1967

SLOVENSKI AKADEMSKI DOM KOROTAN

„Koroški Slovenci, ki študirajo na Dunaju, so naposled dobili svoj dom," je zapisalo več slovenskih časopisov. Po besedah ustanovitelja in rektorja „Korotana" p. Ivana Tomažiča je namen doma: dati slovenskim študentom s Koroškega streho, možnost za nemoten študij in priložnost za narodno udejstvovanje.

„Korotan" je uradno odprl 15. novembra avstrijski zvezni kancler Klaus — on sam Korošec. Klaus je ob tej priliki izjavil, da mu je pri srcu skrb, kako bi ustvaril zakonske temelje, ki bi ohranjali in razvijali nemoteno narodno življenje manjšin v Avstriji. Pri otvoritvi sta bila prisotna tudi predsednika obeh slovenskih organizacij na Koroškem in predstavniki Mohorjeve družbe. Prisoten je bil tudi jugoslovanski poslanik na Dunaju.

„Korotan" ni ostal brez odmeva med današnjimi oblastniki v Sloveniji. Le-ti bi zelo radi, da bi se njihov glas tudi čul v „Korotanu" in njega upravi. Morda ga je s tem namenom ljubljanska univerza delno opremila. Samo nekaj dni po otvoritvi je obiskal „Korotan" rektor ljubljanske univerze ing. A. Struna in še isti dan je Akademski pevsk zbor iz Ljubljane priredil v dvorani „Korotana" lep koncert.

Brezmejna zasluga in priznanje g. p. Ivanu Tomažiču, da je izpeljal zamisel in z velikimi napori in potrpljenjem postavil „Korotan". Zasluga pa tudi zato, da je „Korotan" od vsega početka dobil pečat spoštovane in priznane ustanove Slovencev v središču Dunaja. Zasluga tudi zato, da ima Korotan že od ustanovitve veliko slovensko poslanstvo, saj je namenjen, čeprav — in pravilno — šele na drugem mestu tudi nekoroškim Slovencem: primorskim Slovencem in onim iz Jugoslavije.

„Korotana smo zares lahko vsi Slovenci nad vse veseli in nanj skupaj z g. Tomažičem ponosni. Hvala g. Tomažiču!

Iz Slovenskih goric . . .

Te dni me je pot zanesla v prodajalno Ontario Liquor Control Board-a na Sheppard & Bayview Ave, kjer mi je oko obstalo na imenu "Muškatni silvanec" iz Ljutomera, ki ga izvaža Slovenija vino! Cena mu ni previsoka — in ko sem ga poizkušal doma, sem se počutil kot v starih časih, ko smo jo skupaj urezali in bili veseli . . . še klopotec sem slišal. Tako bo tudi v Ontario končno slovenska dobra kaplica našla pot na slovensko mizo — ob kakršni koli priliki. Ko sem se pozanimal, sem ugotovil; da ga lahko naročite preko telefona, če pokličete 923-3919, ter vam istega dostavijo na dom, če vaše naročilo ni manjše kot 6 steklenic.

Druga jugoslovanska vina (Traminac, rizling in prokupac) ter slivovko pa lahko naročite pri predstavniku teh vin: Carl Gyary Agencies, 238 McPerson Ave. Toronto 7. Ont.

Na istem naslovu vam tudi pomagajo oskrbeti dovolilnice (permits) za nabavo pijač za vsemogoče prilike. V.V.B.

Razlike v kulturi (tudi v vinski)

V naši državi vinogradi vsako jesen pokupijo stotine vagonov sladkorja, da z njim lahko "oplemenitijo" grozdje. V Dalmaciji so lani "pridelali" okoli tisoč vagonov takšnega delanca. Še bolj porazni so podatki inšpekcije iz Srbije. V občini Trstenik je bilo na primer *med skupno 540 odvzetimi vzorci le 70 vzorev naravnega vina.* Samo od lanske jeseni so morali *v Srbiji* po nalogu inšpekcije uničiti okoli 400 vagonov umetnega vina. Seveda pa je vprašanje, koliko tega delanca so dejansko zlili v kanale. Inšpekcija je namreč večinoma ugotavljala le to, da je neprimeren za prodajo, dovoljevala pa je njegovo destilacijo. Ko bo destilat nekaj let odležal, bo torej postal vinjak — čeprav po krivem, saj sploh ni narejen iz vina.

DELO, uvodnik 7. septembra.

Umrl je mariborski stolni dekan mrsgr. Mihael Umek

Msgr. Mihael Umek je umrl 11. septembra 1966, nekaj dni pred 80-tim rojstnim dnevom. Skoraj dve leti je trpel na bolniški postelji, trpel za stolno župnijo, da je tako v trpljenju dopolnil kar je ,trideset let z besedo in živim zgledom močne vere sejal.

Msgr. Mihael Umek se je rodil v Pišecah v ugledni kmečki hiši. Njegova duhovniška pot se je začela v Vuzenici, od koder je prišel v Maribor, kjer je bil vojni kurat, škofijski tajnik v letih škofovanja dveh mariborskih škofov, dr. Napotnika in dr. Karlina, nato je bil imenovan za stolnega župnika, leta 1960 pa je postal stolni dekan. —R.I.P.

PREKO MEJ SLOVENIJE

● **V začetku decembra** je bila odprta v Slovenj Gradcu mednarodna umetniška razstava: „Mir, humanost in prijateljstvo med narodi". Za to razstavo so se prijavili zastopniki več kot 25 držav.

● **Gostovanja** slovenskih pevskih društev na Koroškem in Primorskem žanjejo na splošno mnogo pohvale; ne samo med Slovenci, pač pa prav tako med tujerodci ki so jim prireditve prav toliko namenjene. Letošnjo jesen je bilo več koncertov v okviru kulturnih izmenjav. Veliko pohvaje je doživel simfonični orkester radia in televizije Ljubljana v Celovcu ter koncert radia Celovec v Ljubljani. Nad vse pomembno je bilo tudi „tekmovanje" pevskih zborov v Gorici, ker so se tam sešle skupine treh narodnosti ob navzočnosti številnih poslušalcev slovenske in italijanske narodnosti.

● **Akademski pevski zbor** iz Ljubljane je v sredini novembra nastopil, na povabilo Zveze avstrijskih študentov, na avstrijski televiziji.

● **Koncem novembra** je skupina 60 zdravnikov iz Dunaja, Gradiščanskega in Spodnje Avstrije obiskala zdravilišče Radenci, kjer so imeli razgovore s tamkajšnjimi zdravstvenimi delavci. Po dogovoru, ki je bil nedavno sklenjen med avstrijskimi in slovenskimi zastopniki, bo odslej avstrijska bolniška blagajna pošiljala svoje člane v Radence na zdravljenje za bolezni na ledvicah in srcu.

● **Oblasti v Sloveniji** si prizadevajo pripegniti čim večje število turistov. Pri tem so še dokaj uspešni. Odbor za turizem mestnega sveta Ljubljane je odobril v začetku zadnje turistične sezone 10 milijonov dinarjev za turistično propagando, ki naj bi bila izdana v različnih jezikih. Res je bila za ta denar izdana reprezentančna publikacija Ljubljane, ki pa so jo, drugače kot je bilo namenjeno, prodajali. Izkupiček pa je izginil neznano kam.

KNJIGE in REVIJE

Dokumenti II. Vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora v slovenščini. — Nadškofijski ordinariat v Ljubljani je izdal slovenske prevode odlokov cerkvenega zbora v več knjižicah. Dokumenti vsebujejo kratke uvode in pregled vsebine, poedine knjižice vsebujejo tudi abecedno stvarno kazalo ki uporabnost besedila znatno stopnjuje.

Že l. 1964 je izšla konstitucija o svetem bogoslužju (32 strani), ki je pošla in bo verjetno ponatisnjena.

Leta 1966 so izšle naslednje knjižice:

Dogmatična konstitucija o Cerkvi (80 strani — 5000 izvodov) z dodatnim naznanilom o teološki obveznosti nauka v osnutku o Cerkvi.

Koncilski odloki: O pastirski službi škofov v Cerkvi; o službi in življenju duhovnikov; o sodobni obnovi redovniškega življenja; o duhovniški vzgoji (112 strani — 3000 izvodov).

Koncilska odloka o laiškem apostolatu in o družbenih občilih in **Koncilska izjava** o krščanski vzgoji (64 strani — 7000 izvodov).

Dogmatična konstitucija o božjem razodetju in Koncilska odloka o ekumenizmu in o katoliških vzhodnih Cerkvah (72 strani — 3000 izvodov).

Prevod pastoralne konstitucije o Cerkvi v sodobnem svetu izhaja trenutno v Družini in bo tudi išla (če že ni) v posebni knjižici.

Koncilski odlok o misijonski dejavnosti Cerkve in **Koncilski izjavi** o razmerju Cerkve do nekrščanskih verstev in o verski svobodi (76 strani — 3500 izvodov).

Ko bo izšla še konstitucija o Cerkvi v sodobnem svetu, bomo imeli tudi Slovenci celoten prevod važnih dokumentov tega zgodovinsko pomembnega zbora. Za laike bo zlasti važna zadnja knjiga pa tudi ostale vsebujejo zakladnico novih poudarkov, ki bodo pripomogli, da bo postala Cerkev zopet pomembna sodobnemu človeku. Kolikor nam je znano, je možno knjižice naročiti pri Nadškofijskem ordinariatu v Ljubljani, Ciril Metodov trg 4, p. p. 121-III. Cena za vse je približno $ 3.—.

„Družabna pravda, ki izhaja v Benos Airesu, je posvetila dvojno številko (143-144) 75. obletnici Rerum Novarum, 35-letnici Quadragesimo anno in 20-letnici izhajanja Družabne pravde s ponatisom več člankov iz prejšnjih številk ter z nekaterimi novimi, ki so v glavnem zgodovinskega značaja. — dreš.

Kako se razvija slovenski jezik: stare besede — novi pojmi....

n e p r e m a k l i v — nepremakljiv: pojem ki označuje nekaj, ali nekoga ki ga ni moč premakniti. Na primer: „Kljub vsem rotacijam, reelekcijam in podobnim ukrepom, so nekateri, ki so nepremakljivi!"

n e p r e s t a n o — kar naprej, venomer, nenehoma, neprenehoma. Primer uporabe: „Že dolga leta neprestano govorimo, pišemo in diskutiramo o istih problemih, rešujemo jih pa ne!"

n e p r e m o s t l j i v — nepremostljiv. Izredno uporaben pojem za različne izgovore. Mnogi pravijo: „V času NOB smo premagovali nepremostljive ovire in težave, danes pa se ustavimo že pred majhnimi!"

n e p r i l i k a — neprijetnost, zadrega. Pojem, brez katerega si ne moremo zamisliti vsakdanjega življenja. Primer: „Zaradi napačnih informacij v informacijski pisarni, je imel na poti velike neprilike!"

n e r g a t i — godrnjati, sitnariti, zabavljati. Pojem, ki označuje našo nacionalno specialiteto.

N e s m o t r n — nesmotrn. Pojem, ki je bil pred časom izredno množično uporabljen. Primer: „Pred reformo smo veliko nesmotrno investirali, zdaj pa nas vse to tolče po glavi!"

N e s m r t e n — nesmrten. Velikokrat se zgodi: „Pri nas morajo mnogi zaslužni ljudje najprej umreti, da bi bili potem — nesmrtni!"

(„Nedeljski dnevnik")

Postranske odločitve

Ameriške volitve omogočajo poleg izvolitve kandatov tudi odločitev raznih drugih vprašanj, o katerih odločajo državljani obenem z izibiro kandidatov. Pri novemberskih volitvah so nekateri odseki države vprašali za mnenje volilcev tudi v naslednjih zadevah:

Vojna v Vietnamu

V Dearbornu, Michigan, ki je predmestje Detroita, je vseboval volilni listek naslednje vprašanje: Ali ste za takojšnje prenehanje sovražnosti in umik ameriških čet, da bodo mogli Vietnamci rešiti sami svoje probleme? Da - 14.124; Ne — 20.667.

Vojna za odpravo bede

Volilci v Bakersfieldu, Kaliforniji, so morali odločiti, ali naj odobri mesto 10% stroškov za federalno vojno za odpravo bede. Da. 6.326; Ne- 14.723. Komentatorji trdijo, da je odločilno vplivalo na negativno odločitev povečanje nemirov, ki so jih sprožili v mnogih mestih v poletju črnci, ki mnogokrat največ pridobe od teh programov.

Loterija

Država New York je odobrila z veliko večino spremembo ustave, ki bo dovolila zakonito državno loterijo.

Smrtna kazen

Volilci države Kolorado so z enako večini odločili, da mora država obdržati smrtno kazen.

Ženske porotnice

Volilci države Južna Karolina so izglasovali, da smejo služiti kot porotnice na državnih sodiščih tudi ženske, ki so bile doslej izključene.

Znižanje starosti za volilno upravičenost

Kljub vsemu povdarku na mladino so velilci države Michigan zavrnili predlog, da bi smeli voliti že osemnajstletni.

● **Prebivalci ZDA** so se ob koncu leta 1966 tako globoko zabedolžili za predmete vsakdanje porabe, da plačujejo za stare dolgove 14.5 odstotkov od vsega dohodka, ki jim ostane po plačanju davka. L. 1960 je znašal ta odstotek 13.1. Če vključimo še plačila za hipoteke, se odstotek dvigne na 22 ali skoraj četrtino tekočega dohodka. Celotni odstotek l. 1960 je značal 19. Mnogim je odplačevanje oteženo, ker se zadnje čase zmanjšuje število nadur po tovarnah.

● **Jim Stack**, član družbe kanadskih laičnih misijonarjev (Wawa, Ont.) je tri leta poučeval fante na srednji šoli v Rodeziji. Pripoveduje, da so ga dijaki prosili, naj jim da več domače naloge in več izpitov. Kaj takega se v našem učnem sistemu redkokje primeri. V Mariboru je svoje dni poučeval profesor Dornik (na klasični gimnaziji), ki je smatral za kazen, če ni spraševal. Njegovi učenci so bili take kazni seveda veseli, v Rodeziji pa bi ga očitno prav razumeli.

● **U. S. News and World Report** je objavil 19. decembra naslednji kratek komentar k spremembi vlade v Sloveniji:

„V Ljubljani, Jugoslaviji, je podala ostavko slovenska državna vlada Slovenije, ene izmed estih sestavnih republik, ker je bila preglasovana v parlamentu. Dovolj nova je ideja, da bi glasoval poslanec parlamenta, ki ga obvladajo komunisti, proti komunistični vladi, toda ideja, da bi večina poslancev tako glasovala in da bi nato komunistična vlada odstopia.... Well! Toda Tito, predsednik centralne jugoslovanske vlade v Beogradu se ni vmešal, ko so slovenski rdečkarji izbrali novo vlado. Zdi se, kakor da je hotel Tito reči: Dokler se vse dogaja med komunisti samimi, je nekaj „demokracije" dopustno.

● **V odgovorih** na vprašalno polo, ki je bila poslana tretjini duhovnikov v ZDA, ki niso niti župniki niti monsignorji, je od prvih 3000 odgovorov 62 odstotkov izjavilo, naj bi duhovnik imel pravico svobodne izbire med samstvom in poroko. 94 odstotkov soglaša s trditvijo, naj ima duhovnik pravico obrambe pred obtožbami, 75 odstotkov odobrava vojno revščini, gibanje za državljanske pravice in socialno zdravstveno oskrbo, in samo 56 odstotkov odobrava državno politiko glede Vietnama. Študijo je vodil jezuitski sociolog č. g. Joseph Fichter.

● **Na Prince Edward Islandu** živita dve sestri, ki sta bili rojeni predno je dobila Kanada svojo samostojnost l. 1867. Ga. Katherine Moreside se je rodila 22. januarja 1859 in njena sestra ga. Isobel MacNeil 10. oktobra 1865. Obe sta se rodili na farmi v Wheatly River, P. E. I., v družini z deset otroki. Katherina je imela 10 otrok, od katerih jih 7 še živi, Isobel pa 4 od katerih sta dva še živa. Obe uživati dobro zdravje in pripisujeti svoje dolgo življenje trdemu delu, zdravi hrani čistemu zraku in smislu za humor.

● **Ameriški admiral Kimmel**, ki je bil poveljnik v Pearl Harbouru in odpuščen deset dni po japonskem napadu, je izjavil ob 25. obletnici tega dogodka, da ga predsednik Roosevelt in general Marshal namenoma nista obvestila o nameravanem napadu, čeprav sta zanj vedela, ker sta hotela tako opravičiti vstop Združenih držav v vojno. Rekel je, da bo v l. 1967 objavljenih več knjig, kjer bodo dogodki pokazani v pravi luči.

NA SVETOVNI RAZSTAVI V PARIZU
JE UGAJAL,
ZAKAJ NEBI VAM!

ZA POROKE IN BANKETE TER
VSE DRUGE PRILIKE

"MUŠKATNI SILVANEC"

S SONČNIH POBOČIJ
— SLOVENSKIH GORIC —

Imported by Ontario Liquor Control Board

Ob pomilostitvi Rankoviča in Djilasa

Istočasno,, ko je zvezni parlament sprejel in objavil ostro obtožnico in izčrpno dokumentacijo dolge vrste zlih del in namer Aleksandra Rankoviča in sedemnajst vrhovnih UDB-ašev, jih je Tito iz „socialistične humanosti" vse pomilostil kazenskega preganjanja.

S tem, da so ga pomilostili, še predno je bil kazensko obtožen, so Raankoviču preprečili, da bi s svojim pričevanjem pred sodiščem mogel kompromitirati druge voditelje partije. S pomilostitvijo Rankoviča, so pomilostili partijo.

Čim pa so pomilostili Rankoviča, so morali pomilostiti tudi Djilasa, čigar kazenska odgovornost je tudi po njihovih zakonih neprimerno manjša kot Rankovičeva.

Sedaj je vprašanje, kaj bosta Rankovič in Djilas počela, vsak s svojo zasebno svobodo. Rankovič kot zasebnik brez UDB-e in oblasti nima dosti izgledov. Djilas pa ima močno pero in je poleg tega simbol začetkov liberalizacije režima ter zastopnik njene dinamične logike.

● **Nova vseučiliška menza** v Kölnu v Zahodni Nemčiji bo lahko hranila 12.000 oseb.

CANADA

ISKAZNICA KANADSKEGA DRŽAVLJANSTVA V MINIJATURI

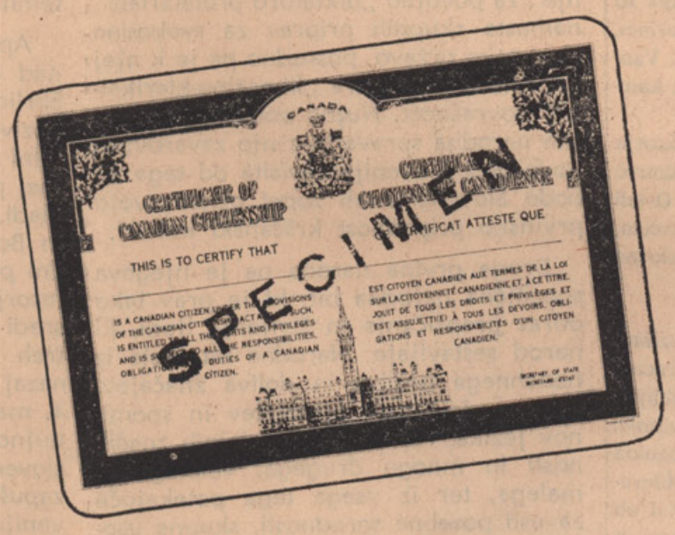

Ako ste Kanadski državljan lahko dobite minijaturno iskaznico Vašega Kanadaskega državljanstva na kateri je prostor za Vašo fotografijo in podpis. Ta iskaznica je majhna tako da se lahko nosi v denarnici ali torbi in je zelo pripravna kot dokaz osebnega legitimiranja.

Te miniature se lahno dobijo preko Vašega najbližjega Državljanskega urada (Citizenship Court). Ti uradi se nahajajo v Vašem interesuv sledečih mestih: Halifax, Moncton, Montreal, Ottawa, Sudbury, Toronto, Hamilton, St. Ca-tharines, Kitchener, London, Windsor, Winnipeg, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmontonin Vancouver.

Pokličite danes in se pozanimajte, kako je treba naročiti miniaturno izkaznico za Vašo denarnico ali torbico.

Judy LaMarsh

Secretary of State

SLOVENIJA VČERAJ, DANES IN JUTRI

To je sedmo nadaljevanje nove "tretje strani" SLOVENSKE DRŽAVE, namenjeno sistematični analizi tekočega razvoja razmer v Sloveniji in Jugoslaviji pod rahljajočo se komunistično oblastjo. Nova stran se bo razvila v vrsto stalnih rubrik o pomembnih razvojnih silnicah slovenske stvarnosti. Posamezne rubrike bodo pisali strokovnjaki na dotičnih področjih z lastno avtorsko odgovornostjo. Ker je tisk v Sloveniji še vedno zaprt v tesne okvire, svetovni tisk pa omejen na bolj slučajnostno in površinsko poročanje o tamkašnjen razvoju, upamo da bo globlja analiza na tej strani dopolnila važno vrzel v dosedanjem prikazovanju sprememb, katerih pomembnost presega politične meje Slovenije in Jugoslavije.

Uredništvo "Slovenske države"

ŠELE PO PADCU RANKOVIČA

(Nadaljujemo z rubriko, ki odkriva iz prvih virov pomembnejše primere sproščevanja razmer in režima po padcu stalinističnega in jugocentralističnega manipulanta Aleksandra Rankoviča.)

Končno zares?

(Borba za enakopravnost slovenščine končno postaja bolj odločna in učinkovita. Ostaja pa vprašanje, ali bo ta borba tudi dosledno izpeljana do vseh upravičenih mej?)

„Ustavno sodišče SR Slovenije je poslalo skupščini SR Slovenije pismo s svojimi ugotovitvami in mnenji glede izvajanja ustavnih določb o rabi slovenščine in o enakopravnosti jezikov narodov Jugoslavije. V ustavi SR Slovenije je namreč določeno, da se poslovanje vseh državnih organov ter delovnih in drugih samoupravnih organizacij, ki opravljajo družbeno službo na območju SR Slovenije, vodi v slovenskem jeziku. Po ustavi SFR Jugoslavije pa so jeziki narodov Jugoslavije enakopravni in morajo organi federacije to načelo spoštovati tudi pri uradnem poslovanju."

„V pismu ustavnega sodišča.... je podrobno navedena dolga lista sistematičnega zapostavljanja slovenščine v vseh panogah uradnega in poslovnega življenja. Pismo zaključuje: 'Da bi ustavne določbe obveljale tudi na področjih, ki jih obravnava pismo, predlaga Ustavno sodišče SR Slovenije, naj skupščina SR Slovenije kot najvišji organ oblasti in organ družbenega samoupravljanja v Sloveniji zahteva od vseh državnih organov v Sloveniji ter od vseh organizacij, ki opravljajo družbene službe na območju Socialistične republike Slovenije, da poslujejo v slovenščini. Pri zvezni skupščini pa naj posreduje, da bodo organi federacije izpolnjevali določbe o enakopravnosti jezikov narodov Jugoslavije'."

(DELO, 15. nov.)

— — —

(KOMENTAR: Dokler je Ranković neovirano manipuliral centralistični mehanizem partije, UDB-e in beograjske vlade, je bila borba za nekopravnost slovenščine zelo krotka in neuradna. Največ, kar so si v Ljubljani uradno upali, je bilo neko pismo republiškega odbora Socialistične zveze spomladi 1965 za doslenejšo uporabo slovenskega jezika v javnosti. Po padcu Rankoviča je borba za enakopravnost slovenščine zadobila bolj uradni in odločnejši značaj. Slovensko ustavno sodišče sedaj pismeno naroča slovenskemu parlamentu, da oblastveno zajamči izpolnjevanje ustavnega določila, da je v Sloveniji uradni in poslovni jezik slovenščina, od zveznega parlamenta pa naj doseže, da bodo enakopravnost slovenščine spoštovali tudi vsi zvezni organi in uradi. Tudi iz tega primera se vidi, kako moč je imel Ranković, kako jo je uporabljal proti nesrbskim narodom in kako se pričenjajo rahljati razmere šele po njegovem padcu. — C. A. Ž)

Kar s poslovnikom....

(Dejanska federalizacija Jugoslavije se šele pričenja. V pripravi je rehabilitacija zveznega Zbora narodov in popolna enakopravnost vseh narodnih jezikov v zveznem parlamentu.)

„Včeraj smo poročali o osnutku novega poslovnika zvezne skupščine, ki ga je izdelala posebna komisija.... Predvidevajo, da bodo o osnutku poslovnika razpravljali in sklepali na skupnem zasedanju vseh zborov zvezne skupščine konec letošnjega ali v začetku prihodnjega leta...."

„Poročali smo že, da bo Zbor narodov po določbah poslovnika dobil aktivnejši pomen, zlasti kadar bo šlo za vprašanja, ki bodo zadevala koristi nacionalnih odnosov in enakopravnosti narodov. Tako bodo sodili v delovno področje Zbora narodov tudi družbeni plani Jugoslavije, zvezni proračun in zvezni zaključni račun, splošni temeljni zakoni in vsi predpisi, s katerimi se ureja razdelitev sredstev federacije in vloga teh sredstev. Zbor narodov se bo sestajal pogosteje kot doslej.

Osnutek poslovnika podrobno Galley 2 urejuje tudi vprašanje nastopanja poslancev in njihovega govora. Na vseh sejah skupščinskih zborov in plenarnih zasedanjih mora biti — kot predvideva osnutek poslovnika — zagotovljeno simultano prevajanje v jezikih narodov in narodnosti Jugoslavije. To se pravi, da bo vsak poslanec lahko govoril v jeziku svojega naroda oziroma narodnosti in da ga bodo poslanci lahko poslušali v simultanem prevodu kateregakoli jezika narodov in narodnosti Jugoslavije."

(DELO 16. nov.)

— — —

(KOMENTAR: Borba za kulturno enakopravnost narodov je končno dosegla tudi ustavni vrh beograjskega režima. Pri tem pa je potrebno upoštevati, da je zahteva po jezikovni enakopravnosti v zveznem parlamentu (in seveda v vseh drugih koordinacijskih organih v zveznem merilu) več kot samo prestižna in čustvena afirmacija enakopravnosti vseh narodov jugoslovanske federacije. Ta zahteva ima tudi močno praktično podlago. Ako zastopniki Slovenije v zveznem parlamentu ali v drugih zvezno-koordinacijskih telesih govorijo slovenski, so njihova izvajanja brez neposrednega vpliva, ker jih razen nekaj hrvaških kajkavcev nihče ne razume. Ako pa povprečni slovenski poslanec ali zastopnik poskuša svojo srečo v srbohrvaščini, pa je prepričevalnost njegovih izvajanj zmanjšana ali celo negativna, ker je njegova zgovornost v tujem jeziku pač zelo omejena. Šele po padcu Rankoviča začenjajo končno tudi v Beogradu spoznavati, da omogoča sodobna elektronika popolno jezikovno enakopravnost s popolnim medsebojnim razumevanjem.

Zgodovinske važnosti je tudi predvidena reforma zakonodajnega postopka v zveznem parlamentu, ki naj bi osredotočila osnovno in okvirno zakonodajo federacije v skoraj že pozabljenem Zboru narodov. Dosledna izvedba te reforme bo šele ustvarila resnični zvezni značaj Jugoslavije. Šele potem se bo videlo, koliko bo možno in vredno tako bolj enakopravno politično sožitje. Ima pa ta reforma še bolj daljnosežen pomen. Če se morejo politične spremembe tako osnovnega pomena kot je oživljenje kompetenc Zbora narodov uvesti zgolj s spreminjanjem skupščinskih poslovnikov, potem pač tudi ni videti objektivne zapreke da se ne bi s samo spremembo svojih statutov Socialistična zveza preustrojila v enakopravno in neodvisno politično organizacijo. V luči omenjene parlamentarne reforme izgleda nadaljnje zavlačevanje dejanske osamosvojitve Socialistične zveze kot popolnoma namerno pa tudi zelo nespametno. — C. A. Ž.)

Ustavni sodniki za — ustavo

(Na pobudo slovenskega ustavnega sodišča postajajo ustavna sodišča v Jugoslaviji gonilna sila začete federalizacije in narodne enakopravnosti.)

„Vsi brez izjeme smo soglasno ugotavljali, da zvezna temeljna zakonodaja pogostokrat presega pooblastila in pravice, ki jih nova ustava daje zveznemu zakonodajalcu. Zvezni temeljni zakoni še vedno preveč podrobno urejajo razna vprašanja. S tem seveda, v navskrižju z ustavo pose-

(Dalaje na 4. stani.)

Po prvem odstopu slovenske vlade:

KJE SO? KAM GREDO?

Ciril A. Žebot

„Slovenija, najbolj razvita in napredna izmed šestih sestavnih republik Jugoslavije, je pogostokrat pokazala pot vsej deželi.... In tako ni popolnoma presenetljivo, da je komunistična vlada Slovenije ta mesec odstopila, ker je bila preglasovana v parlamentu — prva komunistična vlada, ki je to storila....

Kar se je zgodilo v Ljubljani, je značilno za probleme, ki težijo komunistične vlade vsepovsod.... Praški radio je prenašal izčrpna poročila o parlamentarni krizi v Sloveniji.... in jo je razlagal kot znak rasti demokracije v Jugoslaviji." (Victor Zorza, „The Washington Post", 18. novembra.)

Do odstopa slovenske vlade (Izvršnega sveta Slovenije) je prišlo dne 7. decembra na seji republiškega zbora (splošne zbornice) slovenske skupščine, ko je predsednik izvršnega sveta Janko Smole obrazložil, da vlada odstopa, ker je bil njen predlog zakona o poslovnem davku za zdravstveni del socialnega zavarovanja prejšnji dan zavrnjen (s 44 proti 11 glasovom) v socialno zdravstvenem zboru slovenske skupščine.

Neposredni vzrok odstopa

Vlada je predlagala, da se podjetniški davek za zdravstveno zavarovanje zniža od 7 na 6 odstotkov od skupnih delovnih prejemkov. V utemeljitev predlaganega znižanja je vlada navedla, da mora po sklepu **zvezne** skupščine (lep primer „neposrednega" samoupravljanja) celotni podjetniški davek za vse panoge socialnega zavarovanja v vseh republikah ostati na dosedanji višini 20.5 odstotka plač, kar bi v pričakovanem (pa še vedno odlaganem) režimu prostih tržnih cen obstajala nevarnost, da bi podjetja sicer prevrgla povišano davčno breme v višje cene, kar bi sprožilo nov val inflacije, ki bi utegnil razdejati začeto gospodarsko reformo.

Ker pa je socialno zavarovanje zašlo v velike finančne težave in v okviru dosedanje razdelitve svojega skupnega davčnega dohodka nima dovolj sredstev za vse svoje pokojninske in podobne dolgoročne obveznosti, je slovenska vlada videla edini izhod v znižanju davčnega deleža za zdravstveno zavarovanje, kjer da so večje možnosti za štednjo tako pri stroških uprave kot pri zdravstvenih uslugah zavarovancem. Velika večina članov socialno zdravstvenega zbora slovenske skupščine pa je bila mnenja, da vlada svojega predloga ni dovolj utemeljila s stvarnimi računi in podrobnimi razlogi in da je v sedanji globoki krizi socialnega zavarovanja slednjega potrebno preučiti in preustrojiti kot celoto v vseh njegovih namembah in možnostih. Toliko o neposrednem vzroku in okoliščinah odstopa.

Nejasno politično ozadje

Še bolj zanimivo pa je politično ozadje in pomen tega prvega odstopa neke komunistične vlade. V debati ob odstopu vlade v republiškem zboru slovenske skupščine je bilo slišati kritiko, da Smoletovi argumenti za odstop politično niso bili zadostni. To je najbolj ostro izrazil Marjan Brecelj, podpredsednik slovenske skupščine, ko je izjavil, da „razlogi, ki jih je .... Smole navajal za odstop.... od prvega do zadnjega ne držijo". Brecelj je k temu dodal še naslednji dvom: „Ne vem, če so morda kaki drugi razlogi za tak odstop izvršnega sveta." (DELO, 8. decembra.)

V senci Brecljevega dvoma je še posebno zanimiva izjava Izvršnega komiteja Zveze komunistov Slovenije po odstopu Smoletove vlade: „Izvršni komite CK ZKS je razpravljal.... o položaju.... ob včerajšnjem odstopu izvršnega sveta.... Pri tem je ugotovil, da **še nima elementov za celovito politično oceno**.... Ob podobni različnosti stališč je treba izčrpati vsa z ustavo dana sredstva.... za usklajevanje pogledov. V tem primeru.... **te možnosti niso bile izčrpane**.... Odstop izvršnega sveta bo prav gotovo predmet vsestranske ocene Socialistične zveze, ki **enako kot druga vodstva** družbeno-političnih organizacij, o odstopu **ni bila konzultirana.**" (DELO, 9. dcembra.)

Ta partijska izjava zveni, kakor da je vlada odstopila ne le brez predhodne vednosti, temveč tudi proti volji partijskega vodstva; obenem pa ta izjava nakazuje da vkljub zatrjevanemu zgolj **vzgojno-političnemu** značaju reorganizirane Zveze komunistov partijsko vodstvo še vedno hoče imeti zadnjo besedo pri **odločitvah** oblastvenih in samoupravnih organov. Tak je moral biti vtis o partijski reakciji na vladin odstop tudi v Sloveniji, ker je 12. decembra izvršni odbor partije imel novo sejo, na kateri je, kakor v zadregi, takole popravil svojo prvotno izjavo o odstopu vlade: „Kritika, da republiško vodstvo v zvezi z ostavko ni bilo konzultirano, se ni nanašala na kako zakulisno posvetovanje, temveč na odprti dvogovor, po katerem bi neodvisna odločitev izvršnega sveta bila še okrepljena." (POLITIKA, 13. decembra.)

Nenadni prihod Tita

Politično ozadje ostavke je moralo biti resno, ker se je 12. decembra nenadoma pojavil v Ljubljani predsednik Tito in se sestal na zasebnem kosilu z vrhovi slovenske partije (Miha Marinko, Ivan Maček, Janko Smole, Vida Tomšič, Albert Jakopič in Franc Popit, novi sekretar izvršnega komiteja slovenske partije). Resnost tega zaupnega sestanka je razvidna tudi iz dejstva, da o njegovi vsebini ni bilo izdano nobeno poročilo. Rezultat Titove intervencije pa je mogoče slutiti iz poznejšega časopsnega poročila, po katerem je odstopivši predsednik vlade Janko Smole obvestil predsednika slovenske skupščine Ivana Mačka, da bo „izvršni svet umaknil svojo ostavko v primeru, če bo skupščina sprejela zakon o omejitvi davčne stopnje za zdravstveno zavarovanje". (POLITIKA, 17. decembra.) In tako se je zgodilo. V smislu časopisnih agencij je 29. decembra slovenska skupščina prej odklonjeni zakonski predlog sprejela in vlada je umaknila svojo ostavko. Zaključek krize torej izgleda kot kapitulacija Smoletovih nasprotnikov. Ali pa je s tem ozdravljeno tudi politično ozadje krize, to se bo videlo šele s časom.

Kaj več o pomenu ostavke ob zaključku tega sestavka ni moč povedati. Vsekakor pa je ostavka slovenske vlade vzbudila izredno kali dohodke slovenske industripozornost med ljudstvom doma in povsod po svetu, kar je zelo dvignilo mednarodno zanimanje za Slovenijo. Če že ne za kaj drugega, je treba že zaradi tega šteti prvo ostavko slovenske vlade med posebno značilne datume slovenske politične zgodovne.

Ob tem, doslej najbolj vrhunskem pretresu komunističnega režima v povojni Sloveniji, bo koristno, če na kratko pregledamo glavne poteze razvoja, odkar se je totalitarna stalinistična diktatura partije po izgonu iz Kominforme leta 1948 pričela rahljati. To bo odprlo širše perspektive za boljše razumevanje in presojo vedno bolj zapletenih odvijanj v Ljubljani in Beogradu.

Kako paleč so prišli

Leta 1950 je bilo razglašeno „samoupravljanje" kot vodilno načelo, okoli katerega naj bi se postopoma preuredil ves družbeni sistem. Zasnova pluralističnega samoupravljanja socialistične družbe je postala ideološka novost, ki je pričela ločiti osamljeno komunistično partijo Jugoslavije od stalinističnih komunističnih režimov in partij drugod v začetnem povojnem razdobju. Sčasoma je titovski „revizionizem" zadobil nekaj vpliva tudi na komunistični razvoj izven Jugoslavije.

Toda do tako imenovane reforme julija 1965 je privajanje nove zasnove „samoupravljanja" bilo omejeno in počasno v Jugoslaviji sami. Glavna sredstva za investicije so se še naprej zbirala predvsem iz davkov oz. neposrednih oblastvenih prisvojevanj in se razdeljevala politično-centralistično preko Beograda. (To je bil tisti zloglasni politično-gospodarski kanal, po katerem so, po samem priznanju Tita — DELO, 5. septembra 1966 —, dvajset let pretakali dohodke slovenske industrije in dela za „politične tovarne" na jugu.) Zato sta tudi tekoča proizvodnja in dohodek iz nje ostala pod močnim političnim nadzorstvom.

V interesu uspešnejšega gospodarjenja naj bi julijska reforma 1965 bila vpostavila večjo podjetniško samostojnost in prostejše tržne odnose doma in preko meja ter razširila samoupravljanje tudi na področje investicij. Toda tudi izvajanje te reforme je bilo počasno.

Eno leto po razglašenju reforme so 1. julija 1966 nenadoma odstavil Aleksandra Rankoviča z obtožbo, da je na široko sabotiral ne le izvajanje nove reforme temveč tudi omejeno predreformsko samoupravljanje, politično-zvezno in podjetniško-gospodarsko. Ob padcu Rankoviča je končno ves svet zvedel, da je titovska zasnova socialističnega samoupravljanja, vključivši zatrjevano zvezno ureditev Jugoslavije, skozi celih petnajst let, odkar je bila proglašena, ostala večji del na papirju.

Odstranitev Rankoviča naj bi končno osvobodila samoupravljanje in zvezni značaj Jugoslavije vezi protiustavnega političnega in upravnega vmešavanja ter pospešila njuno razširjenje v smislu julijske reforme 1965. Toda novi kontradiktorni poizkusi, da se obnovi in utrdi izključujoči

(Dalaje na 4. stani.)

SAMOUPRAVLJANJE...

(Pod tem zaglavjem danes v drugo objavljamo v izvirnem besedilu važnejše primere iz slovenske in jugoslovanske stvarnosti, ki kršijo bistvo toliko opevanega načela splošnega samoupravljanja. Tako kritično izpostavljanje je potrebno, da se vidi, na katerih podoročjih je **neposredno samoupravljanje** zares možno in zato v potrebi izboljšanja oz. sploh šele uresničenje, in kje je neposredno samoupravljanje neizvedljivo že po sami naravi ali razsežnosti zadevnih odnosov, ki v takih primerih kričijo po **demokratizaciji posrednega upravljanja.** Dočim režim dopušča omejeno domačo kritiko pomanjkljivih primerov neposrednega samoupravljanja, pa še vedno sistematično izbegava osnovni problem demokratiziranja posrednega upravljanja.)

Zaposlenost — doma ali zunaj?

(Skupna zaposlenost v Jugoslaviji je danes manjša kot pa je bila pred veliko reformo julija 1965. To ni dober znak. Toda, kakšne bi šele bile posledice, če ne bi stotisoči našli dela v zahodni in severni Evropi?)

„Največ zaposlenih je bilo v družbenem sektorju Slovenije lani (1965) v aprilu, namreč 516.800. Potem pa se je po gospodarski reformi zmanjšalo do letošnjega februarja (1966) za 32.300 na 484 tisoč 500.... Do letošnjega septembra se je skupno število zaposlenih v družbenem sektorju spet povečalo za 12.500, tako, da je bilo v septembru zaposlenih 497 tisoč oseb....

Tako je bilo letos septembra v družbenem sektorju zaposlenih še 8.100 delavcev (ali za ena cela šest odstotka) manj kakor lani v tem mesecu. Vkljub temu, se je število oseb, ki iščejo zaposlitev povečalo od lanskega septembra le za 1.000 na 11.370.... število nezaposlenih kvalificiranih delavcev je bilo letos v septembru s 1950 skoraj enako kakor lani. To razmeroma majhno povečanje števila nezaposlenih je v precejšnji meri pripisati okolnosti, da je šlo precej delavcev na začasno delo v tujino. Vso pozornost in skrb pa zasluži podatek, da se je od lanskega septembra močno povečalo število tistih, ki iščejo prvo zaposlitev, namreč od 3.400 na 4.200, pri čemer odpade od tega števila 75% na ženske, ki prvič iščejo zaposlitev."

(DELO, 16. nov.)

— — —

(KOMENTAR: V dobrem letu po reformi iz julija 1965 je skupna **zaposlenost** izven družinskega kmetovanja in drugih zasebnih poklicev še vedno **nižja** kot je bila pred reformo, kaj šele, da bi bila večja kot bi bilo normalno v smoterno uravnovešenem, uravnavanem tržnem gospodarstvu. Da se spričo naraščanja prebivalstva domača **brezposelnost** ni še bolj povečala, se imajo zahvaliti sreči, da gospodarski razmah tržnih gospodarstev v zahodni in severni Evropi omogoča več kot 300.000 delavcem iz Jugoslavije zaposlitev v tujini. Kaj bi se zgodilo, če bi se ti delavci morali vrniti domov? V kolikor pa se ne vračajo, pa je njihova odsotnost merilo gospodarsko-politične nesposobnosti režima ter narodnostnega in kulturnega slabljenja njihovih domačih dežel. Ta zgodovinska odgovornost partijskega režima v Beogradu in Ljubljani je premalo poudarjena. Poleg dvajsetletnega omejevanja politične svobode gre pri tem tudi za grobo pomanjkanje znanja in hotenja — omogočiti gospodarski obstoj in napredek ljudem in narodom, nad katerimi režim izvršuje svojo monopolno oblast. To so močni razlogi, zakaj je nujno potrebna pospešena evolucija k bolj odgovornejšemu vladanju, ki bo sprostilo domače ustvarjalne sile delavnost in jih dopolnilo s pametnejšo gospodarsko politiko. —C. A. Ž.)

Učiteljski štrajki

(Slovenija je že več mesecev v stanju splošnega razburjenja nad režimskim zapostavljanjem in eksperimentiranjem v šolstvu. V Mariboru in Radgoni so v tej zvezi izbruhnili učiteljski štrajki.)

„Ponedeljkova tiskovna konferenca ki jo je sklical sindikat prosvetnih delavcev na mariborski ekonomski srednji šoli, je bila za našo prakso zares nenavadna. Učitelji in profesorji te šole so namreč želeli preko tiska in radia opozoriti javnost, da bodo prenehali delati, se pravi, nehali učiti otroke, če jim do 25. novembra ne izplačajo vsaj 90% osebnih dohodkov....

Dejstvo je, da financira vse mariborske šole sklad pri mestnem svetu. Ta pa zopet prejema denar, oziroma bi ga moral dobivati od petnajstih občin, katerih otroci se šolajo v mariborskih šolah. Občine pa denarja niso nakazale, ker ga — tako vsaj pravijo — niso imele.... Nič boljše niso gmotne razmere šol druge stopnje, zakaj sklad tudi tega denarja ne nakazuje redno.... Podobno je tudi stanje na mariborski prvi gimnaziji. Zastopnik upravnega odbora te ustanove se je udeležil sestanka in povedal, da uporabljajo pri pouku le kredo in tablo. Vsa šola pa dobiva ravno polovico manj kot bi moral prejemati samo kemik za svoj laboratorij....

Predstavnik sklada pri mestnem svetu je povedal, da sklad ne more dati več, kot dobi.... Sklad bi potreboval 14 milijonov N dinarjev, prejel pa je do konca oktobra le osem milijonov novih din ali 63,8%.

Predsednik upravnega odbora šole ing. Viktor Soršak je ugotovil, da so bile kršene predvsem samoupravne pravice kolektiva. Mestni svet je poslal dopis službi družbenega knjigovodstva in v njem omejil izplačilo osebnih dohodkov v oktobru za nadaljnjih 10%. Banka je dopis upoštevala.... Izjavil je tudi, da je prekinitev dela legalna, če kolektiv drugače ne more priti do samoupravnih pravic, ki so mu zajamčene z ustavo in zakoni."

(DELO, 17. nov.)

„Zbor delovne skupnosti osemletke v Gornji Radgoni je pred dnevi ponovno razpravljal o izredno slabem materialnem položaju prosvetnih delavcev. Upravni odbor šolskega sklada gornjeradgonske občine je že septembra sprejel sklep o povišanju osebnih prejemkov učiteljem.... Vendar občina še do danes ni uspela uresničiti tega sklepa šolskega sklada.... Zato so lani delovne skupnosti osnovne šole v Radgoni napovedali prekinitev dela v odprtem pismu.... (ki ga) je podpisalo 45 prosvetnih delavcev radgonske osemletke...."

(DELO, 5. dec.)

— — —

(KOMENTAR: Pričujoči zgodbi ponazorujeta krizo slovenskega šolstva, ki je poleg prenagljenega spreminjanja oblik in vsebine na škodo izobraževalne kakovosti postalo žrtev **dvojne** ideološke utvare. **Prva** zabloda je v tem, da vztrajata vkljub znatnim odmikom od stalinizma partija in režim v Beogradu in Ljubljani še vedno na stari stalinistični zmoti da je samo izdelovanje **gmotnih** predmetov produktivna dejavnost, vsa **negmotna** uslužnost in ustvarjalnost (tudi če je kot npr. zdravstvo, šolska vzgoja ali znanstveno raziskovanje osnovnega pomena za sam človeški obstanek in družbeni napredek) pa se še vedno pojmuje kot **neproduktivna** in zato negospodarska. Zaradi tega zmotnega razlikovanja so take „negospodarske" dejavnosti kakor da odvisne od miloščine, ki naj jim jo naklanja „gospodarstvo". Ker

(Dalaje na 4. stani.)

Šele po padcu Rankoviča

(Dalje s tretje strani)

gajo v zakonodajne in samo upravne pravice republik, občin in samoupravnih organizacij. Po ugotovitvi posvetovanja je treba takoj spremeniti to prakso. Ustavno sodišče Jugoslavije mora po mnenju vseh razpravljalcev zvezno skupščino seznaniti s takim mnenjem ustavnih sodišč... Tudi po sprejemu ustave ni bilo malo ljudi, ki so mislili in tudi govorili, da je ustava s svojimi temeljnimi načeli, pa tudi s po drobnimi določbami, le deklaracija, ki jo ni treba vselej tudi uresničiti. Bile so sile, ki so bile sicer z besedam za novo ustavo, v praksi pa je niso bile pripravljene priznavati in uresničevati. Šele reforma in plenum CK ZKS sta odkrila ovire ter postavila tudi ostrejše zahteve za resnično spoštovanje in izvajanje ustavnih načel in posameznih ustavnih določb."

(Dr. M. Potočnik, sodnik ustavnega sodišča SR Slovenije, v pogovoru o konferenci članov zveznega in vseh republiških

(KOMENTAR: **Pred padcem Rankoviča** si tega niso upali povedati. **Šele po padcu Rankoviča** odkrito govorijo o nujni potrebi, da se zvezni delokrog omeji samo na tisto, kar mu bodo republike sporazumno dodelile v vsem koristno koordinacijo. **Kdo bo moral še pasti,** da bo moglo priti od teh besed do odgovarjajočih dejanj? **Politični monopol partije** s popolno osamosvojitvijo in enakopravnostjo Socialistične zveze v vseh republikah. — C. A. Ž.)

Četrti datum neke vasi

(Namesto čeških Lidic bi po resnici in pravici morale služiti slovenske Dražgoče svetu kot vodilni primer in zgodovinski simbol nacističnega barbarstva v drugi svetovni vojni. Namesto tega pa jugoslovanski komunisti Dražgoše še vedno izrabljajo za zgrešene slavospeve svojemu partizanstvu, v Beogradu pa so iz obnovljenih Dražgoš celo napravili novo strašilo v zvezi s predstoječimi letošnjimi volitvami.)

„Nekaj pred božičem 1941 so se Na pečeh utaborile partizanske čete in iskale zavetja pred ostro zimo. Po Novem letu 1942 so se pa po dolini bližale nemške čete.... da posadko zajamejo in uničijo.... Slednjič so morali spoznati.... da Dražgoš ni mogoče dobiti v roke iz doline, ubrali so tudi sami pot preko Jamnika v Jelovico in se jim približevali od zgoraj navzdol. Tedaj ni bilo partizanov več v vasi. Zato so pa planili vojaki po ljudeh....

Čez kak mesec se je na Rudnu naselila četa nemških vojakov.... in odhajala vsak dan v Dražgoše rušit hiše.... Zadnja je prišla na vrsto mogočna cerkev.... Navrtali so jo na več krajih.... S strašnim pokom.... in cerkve ni bilo več. Tako je bilo naselje uničeno, zapuščeno....

Po vojski so se ljudje spet vrnili.... Začele so rasti nove hiše, zidane, prostorne, sodobne.... Na novo cerkev so mislili že takoj spočetka.... 16. oktobra letos pa je nadškof dr. Jožef Pogačnik blagoslovil novo cerkev. Vsi hite k sv. Luciji v Dražgoše.... 160 avtomobilov in štiri avtobusi in to v.... višini 800 metrov.... Ko se je začel blagoslov cerkve, je stalo na bregovih in poteh okoli cerkve več tisoč ljudi, 100 narodnih noš vseh starosti je delalo špalir, ko je nadškof skupaj s 40 duhovniki stopal.... k vratom nove cerkve...."

(DRUŽINA, 1. nov.)

„Oglašam se.... ker sem prebral ves zapis „Trije datumi neke vasi" v 21. številki DRUŽINE. K temu me je nagnilo.... to, da DRUŽINA izhaja v visoki nakladi.... ker gre tu med drugim tudi za opis bojev v Dražgošah.... in končno, ker je bilo to opisano v času naših notranjih težav in zaostritev.... Prav gotovo ni naloga ne cilj kakega verskega lista, da poveličuje partizanske boje.... dolžan pa bi bil, da je to, kar je napisal.... o januarskih dneh 1942, zapisal zgodovinsko natančneje in ne tako, kot bi bili neposredni povzročitelji žrtev v Dražgošah partizani.... Nihče ne sme.... neodgovorno pačiti in skrivljati pod kakršnokoli oblečeno demokracijo tistega, kar je bilo v vsej naši zgodovini resnično čistega, velikega, tako junaškega in samoodpovedujočega, kot je bil boj v Dražgošah in podobni...."

(Ivan Jan, DELO, 17. nov.)

„Vest, da Socialistična zveza v bodoče ne bo prihajala na zbore volilcev s svojimi zgotovljenimi listami kandidatov, temveč bo samo nosilec volilnih akcij, prepuščajoč volilcem svobodno pobudo glede kandidiranja, je poleg nedvomnega zadovoljstva nad demokratizacijo uresničevanja te pravice vzbudila tudi mero vznemirjenja, posebno v predelih, kjer je vpliv duhovščine še precej močan....

Izstopanje duhovščine, od podarjanja, da je večina njih tudi članov Socialistične zveze, pa do prikritega sovražnega delovanja (odprtje nove cerkve v vasi Dražgoše v Sloveniji je dalo priložnost, da je neki verski list objavil članek, ki neposredno vali krivdo na partizane, da je to vas leta 1942 razdejal okupator), kot delovanje poedincev in skupin s pseudopolitičnimi in celo sovražnimi stališči, kaže na to, da ob-

Galley 4

stajajo taki, ki bodo poskušali, da potegnejo korist iz volitev.... Bolj odprto delovanje nasprotnih težen.... je cena demokracije...."

(EKONOMSKA POLITIKA, 26. nov.)

(KOMENTAR: Slovenski verski list DRUŽINA, ki izhaja v več kot 100.000 izvodih — kar bi v Ameriki odgovarjalo listu s 15 milijoni izvodov — je objavil pretresljivo zgodovinsko ozadje in poročilo o veličastnem slavju posvetitve nove cerkve v Dražgošah ki so jo s prostovoljno združenimi sredstvi zgradili vsi prebivalci tega obnovljenega kraja na pobočju Jelovice, katerega so januarja 1942 Nemci namerno uničili do temeljev s cerkvijo vred. V čitateljski rubriki DELA se je v zvezi s tem poročilom na dolgo razpisal poklicni partizanski zgodovinar in se spodtaknil ob tem, da poročilo v DRUŽINI ni poudarilo partizanskih bojev okoli Dražgoš, ki da so se „organizirano odvijali cele tri dni". To tarnanje je zatem povzela beograjska EKONOMSKA POLITIKA, ki je poročilo DRUŽINE o dražgoškem verskem slavju za lase privlekla v sklop nekoliko zrahljanih, a še daleč ne demokratično zajamčenih in urejenih možnosti kandidiranja za predstoječe volitve v Jugoslaviji.

EKONOMSKO POLITIKO vznemirja možnost, da bi se med kandidati letos utegnili pojaviti tudi kaki verni ljudje in pa „poedinci in skupine s pseudopolitičnimi in celo sovražnimi stališči". E. P. ne razloži, kaka stališča smatra za „pseudopolitična in celo sovražna" oz. sovražna komu in čemu. Pripominja le, da bi pojav takih „stališč" pač bila „cena demokracije". Pravilneje bi bilo reči „cena naše neurejene kvazi-demokracije". Resnična demokracija se more odvijati samo v jasno urejenem večstrankarskem sestavu, ne zato, ker bi bil obstoj dveh ali celo več strank kaka posebna kulturna dobrina v sebi sami, temveč zato ker brez vsaj dveh medsebojno neodvisnih in enakopravnih strank zapleteni problemi družbenega razvoja niso zajamčeno podvrženi dovolj učinkoviti izbirno uveljavljanje različnih alkritični presoji, ni zagotovljeno ternativ in njih neustrašenih zastopnikov. Dokler ne bo razen partije vsaj še ene neodvisne politične organizacije, bo rešilni pluralizem stališč in njih zagovornikov samo naključen, poleg tega pa še izpostavljen pretečemu sumničenju, kot se ga niti na nedolžnem primeru Dražgoš ni mogla izogniti niti EKONOMSKA POLITIKA, ki je najbolj objektiven in liberalen list, kar jih je doslej zmogel titovski sistem. Črta-ločilnica med demokracijo in titovsko kvazi-demokracijo je v tem da je prva prosta vsake mitologije o eni posvečeni in nezmotljivi partiji-usmerjevalki edino pravilnega družbenega razvoja. Prav te vrste partija pa je še vedno hrbtenica titovskega režima. V demokraciji se ljudstvo zedini na skupne družbeno-politične osnove v okviru kritično izoblikovane in tekmovalno izglasovane ustave, ki jo zavaruje pred nezrelim spreminjanjem z **načelom kvalificirane večine,** ne pa s **kamuflirano diktaturo monopolistične partije.** — C. A. Ž.)

SAMOUPRAVLJANJE . . .

(Dalje s tretje strani)

pa je „gospodarstvo" sedaj tudi samo v škripcih „reforme", ne more dajati mnogo za vzdrževanje „negospodarstva".

Druga zmeda pa je v tem, da so v zadnjem letu popisali že cone papirja o tem, kako bi tudi „negospodarstvo" vključili v „samoupravni" okvir in tržne odnose, podobno kot „gospodarska" podjetja. V tej vnemi so poskušali izumiti načine, kako bi vse „negospodarske" dejavnosti umetno „pogospodarili" s tem, da bi umislili neke vrste tržno prodajo negospodarskih slug, pozabljajoč pri tem na **resnično razliko** med tržno-prodajnimi individualiziranimi uslugami in takimi, ki so že po svoji naravi skupnostne in se **zato** ne dajo prodati na trgu. Kdo naj bi bil „kupec" in kake naj bi bile „tržne cene" takih skupnostnih uslug? Glede šolstva naj bi namišljeni „trg" predstavljalo devet temeljnih in več posebnih „izobraževalnih skupnosti", predstavljajoč „kupce", ki bi bili v pogodbenih „tržnih" razmerjih s poedinimi šolskimi „delovnimi skupnostmi" kot „prodajalci" izobraževalnih uslug. Iz stare marksistične zablode med „gospodarstvom" in „negospodarstvom" se sedaj poskušajo iztrgati z begom v **nasprotno in novo zablodo,** kakor da je mogoče „potržiti" ne le poedinske, temveč tudi vse skupnostne usluge.

Konec te zapletene zgodbe je v tem, da postajajo ljudje siti te marksistične dialektične slame in hočejo, da se splošno in visoko šolstvo in vse druge resnično skupnostne usluge, ki jih ni mogoče donosno in pravično iztržiti neposrednim osebnim koristnikom, vrnejo na njim naravno osnovo javnih služb s smoterno davčno podlago po demokratičnih odločitvah odgovarjajočih predstavniških teles. Dokler se to ne zgodi, bo še več učiteljskih stavk in drugih oblik odpora in slovenska izobrazba bo še naprej trpela neprecenljivo škodo.

DELO obširno poroča tudi o javnem protestu univerze in slovenskih kulturnih delavcev nasploh proti predlogu novega zakona o financiranju šolstva. V smislu tega predloga naj bi bolj neposredno praktične strokovne šole vzdrževala odgovarjajoča podjetja oz. industrija sama, kar se v pravih mejah zdi pametno, vse drugo šolstvo pa bi bilo financirano preko devetih okrožnih „izobraževalnih skupnosti" z izravnavanjem pokrajinskih primanjkljajev preko republiške „izobraževalne skupnosti". Slovenska univerza, simbol in kulturni vir slovenskega naroda, bi po tem predlogu padla v okvir ljubljanske „izobraževalne skupnosti". **Ta nameravana „denacionalizacija" slovenske univerze je povzročila veliko ogorčenje.** To utegne režimu škoditi bolj kot vse njegove pretekle surovosti in napake.

Splošni nesmisel novega zakonskega osnutka pa je v njegovi utvari, kakor da je moč „samoupravno" prikrivati nujnost davčnega vzdrževanja resnično skupnostnih uslug. Resnica pa je ravno nasprotna. Z novo organizacijsko mrežo „izobraževalnih skupnosti" podvojuje ta osnutek predstavniška telesa in javno upravo in s tem seveda njene stroške v denarju, ljudeh in času. To je neumno in zapravljaško posebej še zato, ker so itak že funkcionalno diferencirana politična predstavništva in uprava v republiki in po občinah. — C. A. Ž.)

Še slabše

(Poleg splošne šolske krize pa preživlja Slovenija še težje razmere na posebnih področjih, ki so izraz višje narodne kulture. Na kocki je sama kontinuiteta kulturne zgodovine slovenskega naroda.)

„Na zadnji seji prosvetno-kulturnega zbora slovenske skupščine so bile na dnevnem redu samo stvari z ožjega kulturnega področja — založništvo, kulturne in znanstvene zveze s tujino, kulturne prireditve, varstvo kulturnih spomenikov, muzeji.... Toda poslanci zbora so celo to sejo izbrali za razpravo o financiranju šolstva....

Materialni problemi šolstva so namreč tako na površju družbene pozornosti, da kulturna problematika ostaja zadaj.... je zapostavljena.... ne najdemo več časa za razmišljanje o naši duhovni moči in duhovni rasti.... Kultura v ožjem smislu.... Leta in leta smo jo zapostavljali.... njen razvoj zavestno odlagali.... In danes zastaja, skoraj nikjer denarja za razvoj, skoraj povsod se bore za obstoj.... utegne biti prihodnje leto še manj denarja....

V stiski za denar prekinjamo celo lastno kontinuiteto minulih desetletij in stoletij.... ne zmoremo kulturnega materialnega bremena, ki so ga naši predniki dosegli v neprimerno slabših materialnih (ali ne tudi narodnopolitičnih? — C. A. Ž.) okoliščinah....

Razmere, kakršne so danes na področju kulture in znanosti.... lahko pripeljejo do nacionalne duhovne krize."

(DELO, 29. nov.)

Po prvem odstrpu slovenske vlade!

KJE SO? KAM GREDO?

(Dalje s tretje strani)

vpliv partije tudi v sklopu razširjenega samoupravljanja, utegnejo postati nova zavora počasne evolucije.

Kje so?

Vendar je treba priznati, da so se po padcu Rankoviča nekatere stvari le dokaj izboljšale. Podjetja imajo sedaj prostejše roke v proizvodnji in razpolagajo z večjim delom svojih izkupičkov, v kolikor so te sposobne ustvariti. Toda skoraj vse cene so zamrznjene, kar sicer zadržuje novo inflacijo, toda otežkoča podjetniški razmah. Zasebno kmetijstvo, obrt in usluge lažje dihajo. Toda trgovina je še vedno zbirokratizirana, neprožna in malo učinkovita.

Poleg svojega delnega umika iz gospodarstva pričenja beograjski centralizem izgubljati tudi na ostalih področjih v prid narodnih republik in njihovih občin. Borba za zmago slovenščine v Sloveniji in za njeno enakopravnost v Beogradu je sedaj bolj odločna in uspešna. Toda kultura in šolstvo sta v globoki finančni krizi, še bolj občutni kot v socialnem zavarovanju. Vera in Cerkev sta neovirani v znanih ozkih mejah. Obljubljajo več prožnosti pri postavljanju kandidatov za predstoječe volitve. Toda kandidacijska komisija slovenske Socialistične zveze je v sporazumu s partijo že objavila imena volilnih kandidatov, ki so vsi vrhunski partijci. (BORBA, 16. decembra). Slovenske meje se na široko odpirajo. Toda ves zunanji slovenski tisk je še vedno prepoveran in preganjan brez ozira na to, kaj piše.

Kam gredo?

Jasnega odgovora na to vprašanje ni. Gre za smer razvoja. Najprej je treba razlikovati med cilji **uradne ideologije** na eni strani ter med logiko in naključji **dejanskega razvoja** na drugi. Nediferencirana „brezrazrednost", „breznarodnost" in „brezdržavnost" ter posplošeno spontano „samoupravljanje" v smislu neposredne demokracije — to so prikrojeni mitološki ostanki zgodovinsko že zdavnaj razveljavljenega integralnega marksizma. Do teh „ciljev" ne bodo dospeli.

Negotovost je drugačne vrste. Kako daleč bodo šli in prišli v smeri realistične liberalizacije v družbenem življenju, vključivši politično odločanje? Ali bo začeta in zavlačevana evolucija poslej pospešena, zopet zavlačevana ali celo nasilno prekinjena?

Liberalizacija pomeni dvoje: vedno več neposrednega samoupravljanja, kjer je to mogoče kot v družinskem življenju, osebnostnem ustvarjanju v znanosti in umetnosti, v osebnih podjetjih in manjših skupnostih; in vedno več posredne, predstavniške demokracije na vseh ostalih področjih družbenega življenja, vključivši politično odločanje o obalstvenih nujnostih.

Uspešnost take liberalizacije pa zavisi ne le od njenega načelnega proglašanja, temveč predvsem od **stvarnih možnosti** in **nagibov** načelno svobodnih ljudi. Stvarne možnosti so časovne danosti narave, zgodovine in oblasti. Njih dinamični razvoj pa zavisi predvsem od delovanja nagibov, med katerimi so posebne važnosti nagibi dohodka lastnine, soodločevanja in politike.

Sprostitev nagibov

Nagib dohodka raste vzporedno z izgledi osebnih dohodkov v skladu z osebnimi sposobnostmi in njih gospodarsko vrednostjo. V tem oziru se bo moral razvijajoči se sistem osebnih dohodkov v Sloveniji še zelo spremeniti, da bo razdeljeval proizvodne dohodke v skladu z delovnimi dosežki prizadetih. Izravnavanje razlik za potrebe nesrečnih in za skupno potrošnjo je prav tako potrebno, a ne sme biti tako, da bi že vnaprej ubilo nenadomestljiv nagib dohodka. Tudi delitev davčnega bremena in splošne potrošnje je v Sloveniji in Jugoslaviji še zelo pomanjkljiva.

Lastninski nagib je seveda v vsakem socialističnem sistemu močno omejen. Vendar je v Sloveniji v tem pogledu mogoče še mnogo izboljšati tudi v samem okviru sedanjega ustavnega sistema. Družinsko kmetovanje, razne obrti in osebne usluge se morejo razviti še daleč preko sedanjega obsega. Pomagalo bo pa tudi vedno češče lastovanje stanovanj avtomobilov in drugih sodobnih potrošniških pripomočkov. V tem oziru Slovenija ni več tako na slabem.

Nagib soodločevanja je posebne važnosti v sistemu samoupravljalnih podružbljenih podjetij in ustanov. Namesto zasebnih lastnikov ali monoponih oblastnikov mora tak sistem razviti še nepreizkušene možnosti za podjetniško soodločevanje celotnih delovnih skupnosti. To pa ni lahko, in se bo morda celo izkazalo kot nepraktično, če naj se pri tem ohrani potrebna urejenost in učinkovitost proizvajalnih organizacij in postopkov. Že sedaj je časopisje v Sloveniji polno najrazličnejših primerov novo nastajajočih težav takega skladnega sodelovanja enakopravnih soodločevalcev.

Razmah političnega nagiba

Vkljub vsemu govoričenju o neposrednem samoupravljanju in „deetatizaciji", sta oblast in odgovarjajoče politično odločanje še vedno bistveni dopolnili družbenega življenja povsod po svetu, v komunističnih režimih, vključivši titovskega, še mnogo bolj kot v demokratičnih sistemih. Zato koncem koncev noben režim ne more biti uspešen, ako ne ve omogočiti zadovoljitev političnega nagiba ljudi. Demokratizacija oblasti pa je edini zanesljiv in trajen način take zadovoljitve.

Demokratizacija oblasti pa pomeni enako možnost zastopniške udeležbe pri posrednem upravljanju. Zato je neizbežno, da se morejo državljani združevati v vsaj dve, medsebojno neodvisni, politični organizaciji za kristaliziranje oblastvenih stališč in za prosto (tekmovalno enako pogojeno) izbiranje zastopnikov teh stališč na sedežih oblasti. Tega pa v Sloveniji in Jugoslaviji ni mamo, čeprav bi z dosledno osamosvojitvijo Socialistične zveze od njenega sedanjega partijskega varuštva in komunističnega članstva mogli doseči ta osnovni pogoj demokratizacije v okviru obstoječega ustavnega sistema.

Da je v večnarodnih državnih skupnostih učinkovitost političnega nagiba poleg gornjega odvisna tudi od dosledne federalizacije oblastvenih funkcij, o tem pač ni več potrebno zgubljati besed. Šele v okviru zvezne enakopravnosti in dosledne politične izbirnosti se bo sploh šele videlo, ali je taka večnarodna državna skupnost kot je Jugoslavija prizadetim narodom v resnično korist ali bodo iskali državno enakopravnost v drugačnih ali širših zveznih okvirjih.

Nazaj k tiranskemu stalinizmu in izkoriščevalnemu jugo-centralizmu ne morejo več. Vprašanje je, ali bodo znali prostovoljno pospešiti začeto evolucijo v smeri liberalizacije ali pa jih bodo k temu prisilile razmere.

(KOMENTAR: **Kakšno je bilo to narodno osvobojenje, kakšna je ta zatrjevana suverenost republike Slovenije, kakšno je to opevano ljudsko samoupravljanje, kakšen je ta obljubljani družbeni napredek — če pa so tako porazni njih sadovi celo za samo slovenski kulturni obstoj? — Kje so zdaj Vidmarji in ostali „kulturni delavci", ki so dali Osvobodilni fronti svoje vse? Kaj še čakajo? Zakaj enoglasno ne zavpijejo in kolektivno ne odstopijo s svojih vodilnih položajev, kot je to imela pogum storiti celo režimska slovenska vlada?** — C. A. Ž.)

Devize, cene in trgovina

(Nesposobnost režimske gospodarske politike se kaže tudi v naraščanju potrošniškega porabljanja skopih zahodnih deviz zaradi nesmiselnih domačih cen

Galley 8

ter zredne zaostalosti in neprožnosti še vedno podržavljene domače trgovine.)

„Pojav, ki se je v zadnjem času silno razpasel, je zasebna menjava. Po približnih cenitvah so zasebniki v Jugoslaviji kupili letos za dinarje kakih 30 milijonov dolarjev deviz....

Kako naj stvar preprečimo? Administrativni ukrepi najbrž ne bi bili učinkoviti.... Industrija bi se morala hitreje prilagajati zahtevam potrošnikov. Domača trgovina pa bi se morala založiti z bogato izbiro blaga za splošno porabo zlasti takrat, ko je povpraševanje po določenih vrstah blaga največje....

Letos smo imeli na voljo precej sredstev za uvoz blaga splošne porabe. In kaj so napravili naši uvozniki? V tujini so nabavili blago najslabše kvalitete in ga prodajali pri nas pod firmo „uvoženo" za trikratno ali štirikratno ceno....

V tej zvezi je treba opozoriti tudi na pomanjkljivost v naših predpisih. Za domače blago veljajo zamrznjene cene, za uvoženo blago pa ne. Trgovinska podjetja vidijo v uvoženem blagu torej velik vir zaslužka."

(DELO, 17. nov.)

— — —

(KOMENTAR: Tudi v tem primeru imamo opravka s sadovi dvojne zmote. Trgovina potrošniških dobrin zahteva posebno iznajdljivost n prilagodljivost, ki jo zmore le popolnoma angažirani osebni interes. V Jugoslaviji pa je vkljub znatnemu razvoju v smeri podjetniške samostojnosti prav trgovina še vedno na starem birokratsko-administrativnem tiru. Druga zmota pa je v nespametnem nadzorstvu nad cenami ki naravnost favorizira osebno uvažanje potrošniških dobrin in uvozne goljufije. — C.A.Ž.)

Skriti koncepti

(V Beogradu in Ljubljani je daleč več sproščene debate kot v drugih komunističnih središčih. Žal je mnogo tega le nenehno govoričenje o osnovnih rečeh, mlatenje prazne dialektične slame.)

„Nenehno poslušamo ugotovitve in tudi očitke, da smo brez koncepta. Zavedamo se, da je to naša pomanjkljivost.... da.... smo doslej na vseh ravneh storili premalo, da bi si izoblikovali jasne in kolikor se da trdne poglede v prihodnost.... Nikakor.... ne bi šlo za neka obvezna določila ampak za.... razumne perspektive.... Cilj.... je, da bi s koncepti dosegli, da bi si v njihovih okvirih lahko vsak kolektiv poiskal svojo lastno pot...."

(DELO, 7. nov.)

— — —

(KOMENTAR: Več ko dvajset let po prevzemu neomejene oblasti, petnajst let po vpeljavi podjetniškega „samoupravljanja" in dobro leto od najnovejše gospodarske reforme — pa še vedno ni „koncepta".... kaj šele uspešnega izvajanja. Resnična težava je v tem, da je njihov koncept **nedosleden** in izvajanje **samovoljno:** Samoupravljanje zavisi od milosti političnega monopola partije, gospodarstvo pa životari brez svobodnih cen in pod težo venomer se spreminjajočih oblastvenih predpisov. Hic Rhodus, hic salta. — C. A. Ž.)

Ta komentar potrjuje tudi sledeče poročilo v EKONOMSKI POLITIKI z dne 12. novembra:

Meblo Italiano

„Tovarna pohištva „Meblo" v Novi Gorici je v Gorici, na drugi strani meje ustanovila slovensko-italijansko tvrdko „Meblo Italiano", v katero je sama vložila 90 odstotkov, njeni italijanski partnerji pa 10 odstotkov kapitala. Tvrdka „Meblo Italiano" bo končavala polizdelke tovarne „Meblo" v Novi Gorici in jih prodajala na italijanskem trgu....

Tovarna „Meblo" je dosegla tako kakovost svojih izdelkov, da na svetovnem trgu pohištva zelo uspešno tekmuje z najbolj znanimi proizvajaci.... 60 odstotkov svojih izdelkov.... za okoli 80 milijonov novih dinarjev — izvozi v tujino.... Tovarna je mnogo vložila v organizacijo dela, tehniko, tehnologijo, ustvarjalnost.... (to ji) je prineslo koristi na zunanjih trgih, a ji ustvarja izgube na domačem trgu. Ker so domače cene omejene na ravni izdelkov povprečne kakovosti.... „Meblo" doma ne more vnovčiti svojo višjo kakovost tako, da bi bil poplačan vloženi kapital....

Ta tovarna je že ponovno zahtevala svobodne cene in svoboden uvoz pohištva, kar bi ji omogočilo, da v svobodni tekmi osvaja domači trg. Ker pa s to zahtevo ni uspela, se je tovarna obrnila na drugo stran...."

— — —

(KOMENTAR: Na „drugo stran" so se morali obrniti v iskanju gospodarskega obstanka in zaslužka tudi stotisoči delavcev vseh strok zaradi ponavljajočih se napak in trajne nesposobnosti **monopolnih zakupnikov političnega vodstva** v Beogradu in Ljubljani. Vsak monopol je škodljiv, dolgotrajni politični monopol pa je uničevalen. Pametni izhod je pri roki: popolna osamosvojitev in enakopravnost Socialistične zveze. — C. A. Ž.)

V LASTNEM ZRCALU...

"Zato hodimo v šolo, da bomo v Avstriji vihteli krampe?"

Vabilu "letečega" uredništva Tedenske tribune se je v Murski Soboti odzval tudi 19-letni Marjan Horvat iz Odrancev, ki bo letos maturiral na soboški gimnaziji. Oglasil se je kot član šolskega sveta in je kot zastopnik mladih z Murske Sobote opisal današnji položaj in upanja za bodočnost. *(Tedenska tribuna, 31. okt.)*

"Med mladimi je v Murski Soboti precejšnja negotovost, saj naše perspektive niso kdove kako obetajoče. Poglejte, letos bo na soboški gimnaziji devetdeset maturantov, pa ni niti enega razpisa za štipendije. Kaj bomo delali po maturi? . . . Letos je na soboški ekonomski srednji šoli maturiralo 40 dijakov, pa sta le dva dobila zaposlitev. Večina jih je odšla v Avstrijo, kjer so se zaposlili kot nekvalificirana delovna sila. Mar sedaj zato hodimo v šolo, da bomo v Avstriji vihteli krampe? Podobno je tudi z gojenci kmetijske srednje šole v Rakičanih Po zadrugah in kmetijskih kombinatih primanjkuje strokovnjakov, diplomanti kmetijske šole pa hodijo v Avstrijo okopavat krompir. Ta negotovost je tista ki tare nas mlade tu v Pomurju."

"Nič ne zaleže . . ."

"V zadnjem času imajo pri nas v Brezovcih pa tudi najbrž drugod po Pomurju tako slab tok, da zvečer še radia ne moremo poslušati. Razsvetljava je tako slaba, da žarnica komaj brli. Pritožili smo se, pa nič ne zaleže. Samo skomignejo z rameni, in prav nič drugega. Po denar za elektriko pa pridejo vedno pravočasno. Poglejte, če mi pridelamo slab krompir, nas prav nihče ne vpraša, če je slab zaradi slabe letine, ampak ga preprosto slabo prodamo. Elektriko pa moramo plačati, kot da je visoko kvalitetna, čeprav bi človek včasih najraje prižgal svečo."

(Tedenska tribuna, 31. okt.)

Ribnčian o novih zakonih . . .

mu občinska politka, ampak tüt republiška, saj se najkaj negdu ne hitru spomne, mau se podebatira, al' pa tüt ne, pol ih ane desiet rokie uzdigne, de se strinjajo, pa ja nou zakon zunaj. Čes parbližnu kakšnu lajtu al' pa dva se pa tešku kaj poprae, kun če bat usak narbal brihtan. Par tem pa večkrat gdu nestrada in tu ponavade prou tiste, k' ja biu narbel pohlieven in ja use spoštovou. Kaj čmo, ja žie toku.

RIBNCAN URBAN

(Nedeljski dnevnik).

MED SLOVENCI

„NAGRADNI NATEČAJ — ZA UČEČO SE MLADINO NA SEVERNOAMERIŠKI CELINI"

Uredništvo SLOVENSKE DRŽAVE se je za stoletnico Kanade odločilo razpisati „Nagradni natečaj za slovensko šolsko mladino", ki se uči slovenščine, bodisi v ustanovljenih slovenskih šolah širom severnoameriške celine ter tudi za vse one, kjer ni slovenskih šol, pa jim starši ali kdorkoli v družini pomaga pri učenju slovenske materine besede.

Kakšni so pogoji za vse, ki se žele udeležiti tega nagradnega tekmovanja?

Preberite tu navedene točke in — slovenska mladina, — na delo!

1. Do 30. marca 1967 nam pošljite spis, ki ste ga sami sestavili.
2. Na razpolago so vam trije naslovi in sicer:
   a) Kaj mi pomeni slovenski jezik ob 100-letnici Kanade.
   b) Kaj iz kanadske zgodovine mi največ pomeni.
   c) Kaj iz slovenske zgodovine mi največ pomeni. — (Ta naslov nudi priliko udeležbe pri nagradnem tekmovanju slovenski učeči se mladini tudi v Združenih ameriških državah.)

Nagradno tekmovanje je omejeno na Kanado in ZDA. Izberite si katerikoli naslov. Lahko pošljete tudi vse tri spise, a le enega za en naslov. Ne odlašajte predolgo!

3. Vašemu spisu priložite listek (v eni izmed prihodnjih številk bo objavljen poseben formular, ki ga lahko izrežete, ali prepišete ter izpolnite in odpošljete), z vašim imenom, naslovom in telefonsko številko, rojstnimi podatki (kdaj in kje ste bili rojeni), v kateri razred angleške ali francoske šole hodite, koliko let se učite že slovenščine, ali hodite v slovensko šolo in v kateri razred ter učiteljevo izjavo (ali pa izjavo vaših staršev) — tozadevni formular bomo tudi natisnili v eni prihodnjih številk —, ki je Vaš spis pregledal (a ne popravil), da se strinja, da je po njegovem mnenju pričujoči spis vaš lastni izdelek.
4. Vaš učitelj (ali starši — glej zgoraj) naj vse skupaj odpošlje v zalepki na naslov. Uredništvo SLOVENSKE DRŽAVE (Nagradni natečaj za 100-letnico Kanade), 646 Euclid Ave., Toronto, Ontario, Canada.
4. Vsi spisi postanejo izključna lastnina uredništva in istih ne vračamo.
6. V razsodišče so privolili in pristopili:
   Rev. A. Zrnec C.M., upravitelj šole pri Mariji Pomagaj v Torontu.
   G. V. Čekuta, učitelj na isti šoli
   G. F. Pajk, učitelj na isti šoli.
   G. F. Cerar, učitelj na slovenski šoli Brezmadežne v New Torontu.
   G. V. Mauko, za uredništvo SLOVENSKE DRŽAVE.
7. Nagrade so naslednje:
   I. $ 15.— in knjiga „This is Slovenia".
   II. $ 10.— in knjiga „This is Slovenia"
   III. $ 5.— in knjiga „This is Slovenia".

Uredništvo SLOVENSKE DRŽAVE si pridržuje pravico izpremembe in dopolnil pri nagradah, ki bodo objavljena pred koncem tekmovanja.

8. Vsi tekmovalci bodo razdeljeni v dve skupini:
   a) V skupino „A" do starosti 13 let, in
   b) v skupino „B" preko 13 let stari.

Ocenjevalna komisija bo tudi to razdelitev upoštevala pri dodelitvi nagrad.

9. Obstaja možnost posebne nagrade „Presenečenje" za enega izmed tekmovalcev, ki bo napisal spis: „Kaj mi pomeni slovenski jezik ob 100-letnici Kanade. (Pazite na objavo v eni izmed prihodnjih številk.)
10. Imena (z naslovi) nagrajencev bodo objavljena skupno z njihovimi deli v posebni obletniški izdaji SLOVENSKE DRŽAVE, ki bo izšla v proslavo kanadske 100-letnice, verjetno 1. junija 1967. Nagrade bodo razposlane istega dne.

V Torontu, 1. januarja 1967.

Uredništvo SLOVENSKE DRŽAVE

Toronto

● **Miklavževanje.** Župniji Marija Pomagaj in Brezmadežna v Torontu ohranjata tradicionalni slovenski običaj miklavževanja. Še bolj pa je pohvale vredno, da rojaki v našem mestu kažejo iz leta v leto naraščajoče zanimanje za ta kršanški običaj in ga hočejo izročiti kot dediščino svojim otrokom.

Miklavž je nas obiskal v obeh slovenskih dvoranah v nedeljo 4. decembra popoldne in razdelil veliko darov, potem ko je imel vzpodbudni nagovor.

Pri Mariji Pomagaj je obdaroval čez 140 otrok in odraslih; izpraševal je — se razume — v slovenščini in dobival iz otroških ust odgovore tudi v slovenščini; nikomur izmed njih ni še na misel prišlo, da bi se začel braniti z angleščino. Posebnost miklavževanja v dvorani Marije Pomagaj so vzbujali parklji, ki so letos dobili svojo blestečo novo opremo.

● **Slovenska mladina** na božičnih prireditvah. — V torek 20. decembra zvečer je Slovenska folklorna skupina „Nagelj" nastopila s slovenskimi plesi na božični prireditvi v Casa Loma. Skupino je vodil g. Ciril Soršak.

V četrtek 22. decembra zvečer pa je pod vodstvom č. g. Toneta Zrneca nastopil Mladinski zbor Sovenske šole Marije Pomagaj na festivalu božičnih pesmi v City Hall. Zbor je pel tri in štiriglasno in sicer v treh jezikih, kar je bil edinstveni zborovski primer tega festivala: slovensko, latinsko in francosko. Pesmi so bile: Pueri, concinite (Jakob Petelin-Gallus), Les anges dans nos campagnes (XIII. st.) in skladbo g. Toneta Zrneca: V stajici pri Betlehemu.

Tako smo bili v preteklih božičnih praznikih Slovenci po mladini sijajno zastopani na prireditvah mednarodnega značaja, kajti na obeh prireditvah so nastopili zastopniki različnih etničnih skupin v Kanadi.

● **Slovenski športni klub** iz Toronta (predsednik: g. Jože Berkopec) je v decembru bil na turneji po Jugoslaviji ter odigral naslednje tekme v hokeju:

1. — Olimpia : SSK 8:0, v Ljubljani 19. dec. 1966.
2. — Zagreb : SSK 7:3, v Zagrebu 21. dec. 1966.
3. — Partizan : SSK 2:3, v Beogradu 23. dec. 1966.
4. — Zvezda : SSK 0:2, v Beogradu 24. dec. 1696.

HAMILTON

●**V nedeljo 11. decembra** popoldne je župnijski pevski zbor vprizoril v dvorani fare Sv. Gregorja Velikega božično spevoigro Slovenski božič. Spevoigra je delo skladatelja Matije Tomca in je bila svoje čase v božičnih dneh gost naših odrov v domovini. Čeprav so melodije večinoma vzete iz slovenskih narodnih božičnih pesmi, je petje za soliste in za zbor kar precej zahtevno.

Spevoigro je režiral g. Stane Brunšek, glasbeno plat pa je imel v oskrbi g. Nace Križman, oba iz Toronta. Udeležba s strani rojakov je bila zelo zadovoljiva.

Chicago

● **Tragična nesreča.** V petek, 2. decembra je postala 8-letna učenka farne šole pri Sv. Štefanu, Marjanca Lavriša, žrtev prometne nezgode. Ko je šla popoldne v šolo, jo je do smrti povozil na Damen in Cermak Rd. tovornjak. Vsa okolica žaluje s prizadetimi starši Francko in Viktorjem Lavriša ter s starimi starši g. in ge. Stanovnik. Deklica je bila izredno pridna ter nadarjena. Hodila je tudi v slovensko sobotno šolo. Na dan smrti, bil je prvi petek v mesecu, je bila pri sv. obhajilu. Popoldne jo je nepričakovano Bog vzel k sebi. Dopolnilo se je o njej, kar pravi božja beseda: „Ker jo je Bog ljubil, jo je vzel k sebi." Tam uživa nebeško blaženost in prosi za starše in bratce, ki so jo ljubili. Naše sožalje družini in sorodnikom!

● **Prireditev** Slov. narodne zveze bo letos na drugo predpustno nedeljo 28. januarja. Kot vedno pri Tomazinu. Igral bo Frankie Kovacich in njegov orkester. Pridite! Povabite še druge!

● **Slomškov popoldan** v Chicagu je bil v nedeljo 23. nov. v dvorani pod cerkvijo. Lepo število ljudi se je zbralo in pazljivo sedilo predavanju p. Odila, ki so ga spremljale lepe slike. Sad sestanka je več krožkov v fari, ki bodo delali za razglasitev služabnika božjega, A. M. Slomška za svetnika.

● **Slovenska narodna zveza** je darovala po 10 dolarjev za Slomškovo in Baragovo beatifikacijo.

● **V lastnem domu.** Odbornik SNZ g. Milan Pecharich se je novembra preselil z družino v lastno hišo, ki jo je kupil v Cicero Ill. Mnogo sreče in zadovoljstva v novem domu!

● **Naš predstavnik** v chicaškem javnem življenju, dr. Ludvik Leskovar je v decembru za cel teden odpotoval v Švico, kot častni gost Swiss Air družbe, da je prisostvoval kot delegat Chicago American Midwest Air Co. odprtju proge med Milanom in Švico.

● **Družabna prireditev SAVE** — Slovenskih akademikov v Ameriki, v soboto 26. novembra je izredno lepo uspela. Gala okrašena dvorano v farni telovadnici in sijajno družabno razpoloženje. Akademiki pa znajo, to se jim mora priznati.

Cleveland

● **Miklavževanji**

Slovenski šoli v Clevelandu nadaljujeti s tradicijo slovenskega miklavževanja in jo utrjujeta od leta do leta. V nedeljo popoldne 4. decembra smo imeli v Clevelandu dve miklavževanji: eno pri Sv. Vidu, ena pa pr Mariji Vnebovzeti. Obe sta prpraviii Slovenski šoli. Otroški igrici je sledil nastop Miklavža z vsem njegovim spremstvom in pa obdarovanje otrok. Lepa udeležba pri obeh prireditvah dokazuje, da bo običaj še dolgo živel med nami.

Zanimiva je vest, ki je prišla iz domovine, da so letos v Ljubljani prvič po dolgih letih imeli Miklavžev sejem.

● **Koncert „Slovana"**

V nedeljo popoldne 4. decembra je bil v dvorani Slovenskega doma na Recher Avenue v Euclidu jesenski koncert pevskega zbora „Slovan". Zbor je ob tej priliki proslavil tudi tridesetletnico svojega delovanja.

● **Pevski nastop redovnice slovenskega rodu**

V soboto zvečer 10. decembra je v dvorani višje šole Sv. Jožefa ob priliki koncerta narodnih in ljudskih pesmi, pri katerem so sodelovale razne pevske skupine, nastopila tudi sestra Germaine Habjan, ki pripada redu Glenmary Home Mission Sisters. Ob spremljavi kitare je pela svoje religiozne pesmi za katere je sama spesnila besedilo in jih uglasbila po vzoru znane belgijske „pojoče sestre". Sestra Germaine Habjan je tudi že izdala svojo ploščo pod naslovom „Songs of Salvation".

● **Slovenski božični program na radiu**

Tudi za letošnji božič nam je slovenska radijska oddaja „Pesmi in melodije iz lepe Slovenije" na postaji WXEN-FM pripravila lepe sporede za božične dni in posredovala prisrčnost, toplino in domačnost slovenskega praznovanja božiča. Oddaje je pripravil dr. Milan Pavlovčič ob sodelovanju Radota Menarta in Pavla Borštnika.

ONTARIO
PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

IZ ODDELKA ZA DELO

Letos je ontarijska zakonodaja vpostavila zakon proti diskriminaciji pri delu zaradi starosti.

Točka 5 tega zakona pravi:

„Nobeden delodajalec, ali oseba, ki ga zastopa, ne sme:

a) se zbraniti nastaviti ali se braniti obdržati v službi osebo, ali diskriminirati proti osebi v pogledu nastavitve ali glede določil nastavitve; ali
b) se braniti napredovati že zaposleno osebo vsled njene starosti."

Ta zakon prepoveduje diskriminacijo pri zaposlitvi v zvezi z nastavljanjem, odslovitvijo itd., proti osebam med 40. in 65. letom starosti vsled starosti. Prepoveduje tudi diskriminacijo v pogledu na starost v zvezi s članstvom v delavski uniji.

Kdorkoli je spoznan za krivega vsled kršenja tega zakona, bo obsojen na denarno kazen. To zakonodajo upravlja: „Ontario Human Rights Commission".

the Hon. John Robarts
Prime Minister of Ontario

V vseh pravnih zadevah se lahko z zaupanjem obrnete na novega slovenskega odvetnika in notarja.

Naslov:
ANTONY AMBROŽIČ
Barrister, Notary Public
861 College St., Toronto, Ont.
Telefon: LE. 1-0715

RIM ITALIJA

HOTEL 'BLED'

Via S. Crece in Gerusalemme 40
ROMA — (Tel. 777-102)

Rojaki ali potujete v Rim? Sprejem na letališču ali železnici, ogled Rima, prenočišče, domača hrana itd., Vse te skrbi bodo odveč če se boste obrnili na:
Vinko A. LEVSTIK - lastnik

OBRNITE SE Z ZAUPANJEM V VSEH NEPREMICNINSKIH, DRUZINSKIH IN PRAVNIH ZADEVAH NA:

CARL VIPAVEC
SLOVENSKI ODVETNIK IN NOTAR
778 Bathurst St., Room 4. Toronto, Ont. — EMpire 4-4004

Koledar Ave Maria za 1. 1967

Kadar koli izide slovenska knjiga ali druga publikacija, smo lahko Slovenci veseli. Je to dokaz naše slovenske žilavosti in volje do ohranitve slovenstva v zdomstvu do skrajnih meja.

Ko smo prejeli Koledar Ave Maria za 1. 1967, ki nosi letinco 58, odkar izhaja, lahko spet ponosno ugotovimo: Nov prispevek k rasti slovenske besede in še posebno verske zavesti.

Koledar je, kot vedno pester. Urednik, p. Fortunat Zorman se je potrudil, da mu je dal prikupno obliko in pestro vsebino. Odveč bi bilo govoriti, kaj vse prinaša. Le kratko na povemo: Poleg običajnega koledarja so lepi sestavki, ki se nanašajo na laiško duhovnost in apostolat, na Sveto pismo, ki je izšlo v Sloveniji (kratki pregledi posameznih knjig. P. Odilo Hanjšek nam spet prikaže slovensko božjo pot k Mariji v Trnju na Koroskem. P. Odilu moramo iskreno priznati, da nas po Ave Marij in koldarju seznanja z tolikimi slovenskimi božjimi potmi. Odkriva nam njih zgodovino in razne zanimivosti. Naj kar nadaljuje. Je hvaležno delo!

Koledar ima poleg tega še vse polno drugih tehtnih člankov in zapiskov. Naj bi tudi letošnji koledar našel častno mesto v vsaki zavedni slovenski in katoliški hiši.

MG

● **Iz Pariza** poročajo, da je neka tajnica zamenjala službo v šestih mesecih petintridesetkrat. Razlog: Iskala je moža.

TI OTROCI SO NAŠLI STARŠE PREKO ONTARIJSKE POSVOJITVENE USLUŽNOSTI

Photos courtesy Toronto Telegram

VESELI OTROCI V VESELIH DOMOVIH

TI OTROCI SO NA RAZPOLAGO ZA POSVOJITEV (ADOPTIRANJE)

TOM — je vesel, živ in poseben mali fant, star 5 let. Nahaja se pri družini, ki skrbi zanj. Imajo še tri druge otroke in se vsi med seboj dobro razumejo. Tom je pravi mali mož, ki vsako jutro zelo važno odkoraka v otroški vrtec. Je močan severno ameriški Indijanec in malo je znanega o njegovih starših ali o njegovi družini. Polt in vsaka inča na njem kaže ponosnega Indijanca. Tom gre k novim staršem čisto na svoje, brez znanja o svoji preteklosti.

DOROTHY — Ločitev zakona je povzročila, da je 14-letna Dorothy odvojena od svojih staršev in išče sedaj starše po posvojitvi. Ta mladenka je dovzetna za dobro, toda nerazpoložena, če ji kaj ne ugaja. Disciplino sprejme dobro in je prijateljsko razpoložena do ljudi in življenja. Je dokaj dobra pri šolskem delu v osmem razredu. Dorothy ljubi nad vse branje in ima odličen spomin. Izgleda zelo dobro, ima rjave oči in svetlorjave lase, je odličnega zdravja in ni bila nikoli resno bolna. Starejša protestantska zakonca z razumevanjem, ljubeznijo in prijazno disciplino lahko sedaj postaneta Dorothyina starša s posvojitvijo. Če mislite, da bi bila primerna kot član vaše družine, sporočite nam!

HUGH in ADELAIDE — To sta brat in sestra. Hugh ima 7 let, Adelaide pa 8 in hočeta ostati skupaj. Starši so angleške in poljske narodnosti. Adelaide je odlična učenka v tretjem razredu. Je povprečne rasti, rjavih oči in las, z lepim malim nosem in špičasto brado — zelo prikupne zunanjosti. Ta zelo mirna in zadržana deklica je boječa pred tujci. Adelaide je čedna in negovana, zdrava majhna deklica. Hugh je majhen in koščen, prikupne zunanjosti, čiste svetle kože, rjavih oči in las, okroglega obraza in prikupne zunanjosti. Hodi v prvi razred in je normalen in povprečen učenec; je rad zunaj, ter je prijazen in aktiven majhen deček. Hugh in Adelaida bi bia najsrečnejša v mirnem domu in se bosta znala prilagoditi bratcem in sestricam, kakor tudi novim staršem rimsko-katoliške vere.

JIMMY — ima svojo pamet in ga je lahko voditi, a ne siliti. Obiskuje otroško negovališče, kjer kaže dobro ročno razgibanost in, kar naredi, naredi do popolnosti. Je star 4 leta ter izhaja iz škotsko-irskega okolja. Je čokate rasti z modrimi očmi in svetlimi lasmi ter polnimi lici. Ta fantek je občutljiv in ima lastnost dobre prilagoditve; tujci si ga pridobe, če niso prehitri in če znajo mirno nastopati. Protestantski starši, ki ga bodo posvojili, se mu bodo morali približati počasi ter čakati trenutka, ko se jim bo on približal. Toda ko se bo to zgodilo, bo to resnična in stalna vez.

POLLY in DORIS — sta sestri, ki želita živeti skupaj s starši, ki ju bodo posvojili. Sta stari 4 in pet let. Polly, ki ima 5 let, hodi v otroški vrtec, je majhne postave, rjavih oči, svetlih rjavih las ter prijetne kože, ki je kot smetana — zlato-rjava. Ima prikupno in živahno zunanjost, in hoče včasih preveč ugajati. Zato rabi zagotovilo staršev, da so jo zares sprejeli, da tako postane zgovorna in razposajena. Je dovzetna, povprečna zdrava deklica z anglo-saksonsko dediščino. Doris pa je bolj okrogla, rožnatih lic, rjavih oči in svetlorjavih gladkih las. Je prikupna in dopadljiva. Ta zdrava predšolska deklica se bo veselija življenja, če bo našla skupaj s Polly rimsko-katoliške starše, ki se bodo lahko navadili na obe.

JACK — Je to resnični „Marko skače....", ker je stalno na pohodu. Je težava samemu sebi in vsem okrog njega, ker ima vedno nekaj za storiti na vdiku. Je devetletni protestant, suh in gibčen, modrih oči in svetlih las. Ta fantič ima krepko okostje in je lepe oblike. Je inteligenten, a je prezaposlen z vsemi drugimi stvarmi bolj, kot s šolskim delom. Kljub temu izdeluje svoj tretji razred. Ta delavni deček potrebuje zrele in ustaljene protestantske starše, ki ga bodo znali umiriti in voditi njegove prekipevajoče moči v pozitivno in konstruktivno področje.

LAURA — 3 in pol-letna rimo-katoličarka iz družine Ircev in Novežanov. Je šibka, modrih oči, rdečih las ter svetle nežne polti. Obraz ima majhen, a čute poteze. Je prikupna in ugaja, ter je dobrega zdravja in se razvija normalno. Je majhna in mirna gospodična, a postane zelo razburjena v primerih izvenhišnih aktivnosti, ker izhaja iz tihega in mirnega okolja. Dom, pol-prilagoditev bo potreben, da bo pomagano priti Lauri počasi iz njene „lupine" ter jo pripraviti na sprejemanje in vključitev v vsemogoče igre in razvedrila.

BOB — Fant je star 11 let, je miren, zmožen sprejemanja, a potrebuje vzpodbude in pomoči protestantskih staršev. Njegova družina in dom sta ga pustila na cedilu, in sedaj potrebuje novega začetka z zanesljivimi starši v ustaljenem domu. Opremljen je z zdravjem za borbo z življenjem, je povprečne nadarjenosti in dobrega nastopa, temnomodrih oči, rjavih las in svetle kože in normalnih oblik. Starejši protestantski zakonski par lahko nudi Bobu, ki zasluži to priložnost, da zacveti v okolju ljubezni in vzpodbude.

KEITH in SAM — Keith, ki ima 8 let se čuti poklicanega kot varuh svojemu manjšemu bratu Samu, ki ima 5 let. Zato mata oba fanta kot gesjo za prisvojitev izrek: „Isti dom za oba in midva ostaneva nerazdružljiva. Keith je povprečne višine, suhljate postave, svetle kože, modrih oči in rjavih las. Je dobrega zdravja in se v šoli dobro uči. Ta prijazni fant razprostrth rok rabi veliko ljubezniive pozornosti, ker je bil nekoč v njegovi kratki življenjski dobi zelo hudo razočaran in brez moči. Sam je lepo raščen mali fantič, blond in prikupen. Je vesel in ima tudi široko srce, ob gotovih prilikah postane kričav in napadalen. Običajno je ljubezniv in vedno dobrohoten. Je dobrega zdravja in je povsem normalen dečko v vsakem pogledu. Ta dva fantiča rabita rimo-katoliške starše — sedaj!

Povprašajte pri vaši lokalni 'Children's Aid Society' ali pa:

THE DEPARTMENT OF PUBLIC WELFARE
PROVINCE OF ONTARIO
PARLIAMENT BUILDINGS, TORONTO

HONOURABLE JOHN ROBARTS
Prime Minister

HONOURABLE JOHN YAREMKO
Minister of Public Welfare

CANADA AT THE NATO CONFERENCE IN PARIS

By a special representative of the Ethnic Press
Dr. J. M. Kirschbaum

At the last ministerial Conference of the North Atlantic Treaty Organization in Paris Canada was represented by the Minister of External Affaires, the Hon. Paul Martin, and by the Minister of National Defence, the Hon. Paul Hellyer, who invited the Canada Ethnic Press Federation to send a representative to join Canadian journalists accompanying the Canadian delegation. The meeting in Paris was considered, long time before it started, as one of great importance for the Alliance and for World politics. In view of this NATO Secretary General, Manlio Brosio already in November conferred in Washington and in Ottawa with leading statesmen, including the Prime Minister L. B. Pearson and External Affairs Minister Paul Martin, about the political and military problem which the Confederence had to solve in Paris.

The military problems, which were caused by the withdrawal of France from NATO military commitments, did not seem, however, of primary concern at the Conference, though six months ago pessimists predicted the breakdown of the Alliance without French participation. The 14 - nation NATO Defence ministers, according to some reports, could come to conclusions even faster without French opposition, and established a permanent nuclear planning group, which gave Germany Atom strategy role, the first day of the Conference.

Representatives of the Canadian press were briefed on the meetings of the Defense Ministers by the Hon. Paul Hellyer. There will be four permanent members in the nuclear planning committee — The United States, Britain, West Germany and Italy — and three rotating members. Canada will be one of the rotating members for the first period, but it does not expand Canada's nuclear role, according to Minister Hellyer. In his views it might have a moderatin influence and finally create a climate that could facilitate negotiations of a pact of non-proliferation of nuclear weapons. West Germany was given a say in atomic strategy, but no finger in the nuclear trigger, and her pledge that it will not seek nor desire the manufacture or control of nuclear weapons on a national basis, was commented by the Canadian Minister and the press as an elimination of the main blockage which bars completion of an East-West ban on nuclear dissemination.

The communique issued after the first day of the Conference noted a reduction of tension in Europe, but it also was explicit in saying that NATO had provided the basis for the changed situation and that there cannot be a genuine and stable settlement in Europe as long as the German problem remains unsettled.

The wind of **detente** and courtship to the East dominated, however, more the political deliberations than the military meetings. For the Canadian Ethnic press this feature of the Conference is of great importance not only because of our concern for Canada's future, but also because of millions of the relatives of Canadian ethnic groups who live behind the Iron Curtain. There is no indication that the aims of the Sovet policy changed or that Moscow loosened its grip on the captive nations and that the communist regimes are providing basically more human living conditions for over 100 million non-Russian sattellites. It is rather true what the Secretary General, Manlio Brosio, said that "the Soviet Union has shifted its policy from an immediate military threat to diplomatic and political action, and the struggle continues. While the Russians will never renounce their objective to be both a dominant European and a great Asian power, they do not accept that there is any natural link between the United States and Europe, and for this reason they try to undermine and destroy the Atlantic Alliance."

The Canadian journalists were daily briefed on the meetings of the Foreign ministers, by the Secretary of External Affairs, the Hon. Paul Martin, who was undoubtedly one of the most active foreign ministers in Paris and also the most mentioned in the press except for the German foreign minister Willy Brandt. The emergence of Germany as a leading power in the Aliance was another feature of the Paris meeting to which phenomenon Canadian ethnic press should not remain indifferent. It seemed that for the first time in the 17 year old Alliance a meeting of NATO was dominated rather by the Germans than by the Americans, to which the French press gladly gave an emphasis. The German minister solemnly asserted that his government wanted to be a part of the move toward "detente", to put "new life" into the alliance with France and to enter into "formal contacts" with East Germany.

Canada was not only well represented by her two federal ministers, but also very active in several directions. One of the points, adopted by the Conference and proposed by the Belgian Foreign Minister Pierre Harmel, was actually an old Canadian proposal. It calls for a sweeping one-year examination of the long-term objectives, of the structure and of the scope of political and economic activities of the Alliance. Mr. Martin had daily meetings with other Foreign ministers and held private talks with Dean Rusk, seeking a larger peace role for the International Control Commission made up of Canada, Poland and India and it seems that he achieved some progress. The Canadian representatives looked with cautique optimism on the further developments and assured again a great respect for Canada within NATO. Canadian journalists were taken care by the able R. Robinson from the Department of National Defence and were briefed by the Press Secretary to Mr. Martin, the friendly Mr. Fortier.

Novice iz Slovenije

- **Vojaški rok po republikah**

Tedenska tribuna je 21 novembra 1966 objavila naslednjo novico: „Po ukazu državnega sekretarja za narodno obrambo bodo v prihodnje povprečno za 20% povečali število rekrutov obveznikov, ki bodo služili vojaški rok na ozemlju svoje armadne oblasti oziroma svoje republke. V državnem sekretariatu za narodno obrambo so s tem v zvezi med drugim izjavili, da se bodo tako tam, kjer je najbolj nujno, znatno izboljšala kvalifikacijska struktura enot, sistem izpopolnjevanja armade pa tudi stiki med armado in občani se bodo okrepili. V ukazu je nadalje rečeno, da vojaki, ki služijo vojaški rok v svoji republiki, ne morejo biti poslani v enote ali pa ustanove v JLA na ozemlju občine, kjer so bili pred odhodom v vojsko, oziroma na ozemlje svojega mesta.

- **Osebni letni narodni dohodek**

Povprečni letni narodni dohodek na prebivalca v Sloveniji je približno 900 dolarjev, medtem ko je povprečje za vso državo 550 dolarjev.

V duhu blagoslovljene Svete družine, sem vesel, da vam lahko, kakor tudi vašim družinam, izrečem naša vdanostna in najprisrčnejša voščila za

VESEL BOŽIČ

in zadovoljno,

mirno in uspešno Novo Leto

STEPHEN B. ROMAN
Chairman and President

DENISON MINES LIMITED
TORONTO, CANADA

Kanadske oborožene sile

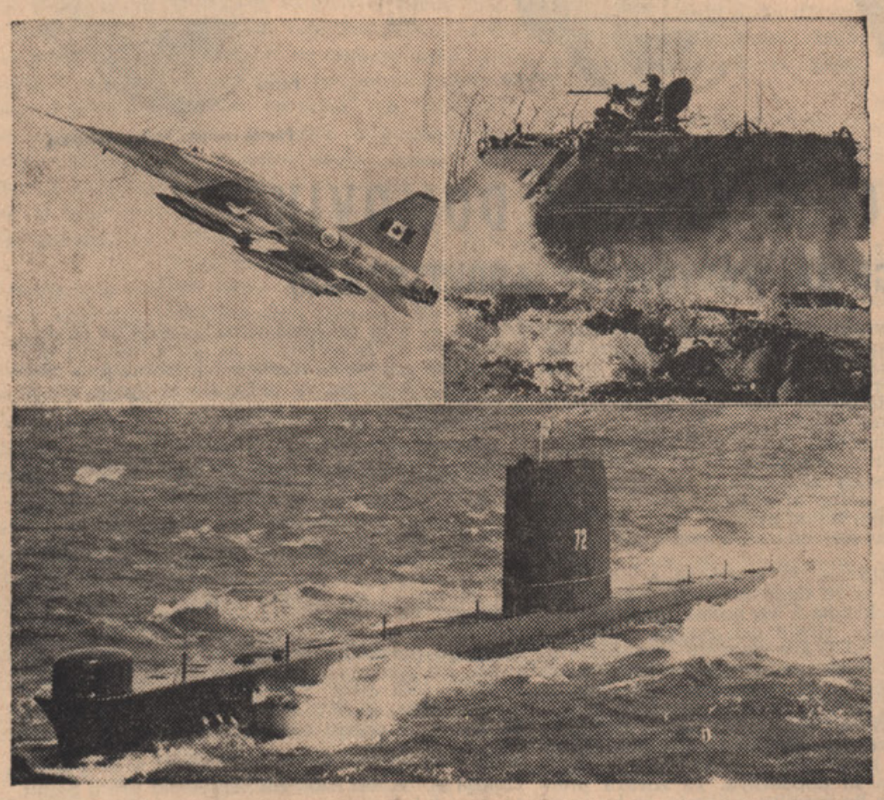

SILA BODOČNOSTI

Služi svetu -- za mir

KANADSKE OBOROŽENE SILE

MISLITE O NJIH

CANADA

DRŽAVLJANSTVO SE ISPLAČA POSTANITE KANADČAN

Kanadsko državljanstvo lahko postane ključ, ki Vam bo odprl vrata za napredovanje.

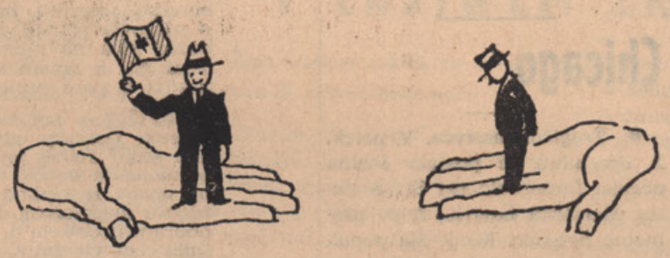

V mnogih položajih se da prednost kanadskim državljanom. V drugih primerih pa je državljanstvo predpogoj za dobivanje službe. Kanadsko državljanstvo je zelo lahko dobiti za one, kateri so kvalificirani. Državljanski uradi (Citizenship Courts) so pripravljeni Vam pomagati v sledečih mestih: Halifax, Moncton, Montreal, Ottawa, Sudbury, Toronto, Hamilton, St. Catharines, Kitchener, London, Windsor, Winnipeg, Regina, Saskatoon, Calgary, Edmonton in Vancouver. Zakaj nebi Vi danes stopili v stik z uradom, ki Vam je najbližji?

Ako želite pa lahko pišete direktno Registrarju za kanadsko državljanstvo (The Registrar of Canadian Citizenship), Ottawa.

Se izplača biti Kanadčan! Odločite se sedaj!

Judy LaMarsh
Secretary of State

Slovenija v mednarodnem svetu.

Brez dvoma je zanimivo in prav, da sedanje oblasti v Sloveniji skušajo ostvariti in ohraniti neposredne zveze s tujino. Seveda so možnosti majhne in omejene, kajti zunanja politika je področje, ki ga zvezna vlada v Beogradu ne da iz rok in ki ga vodi pod vidiki, ki so lahko zelo neslovenski in celo nasprotni Slovencem. Neslovenska in protislovenska je v resnici vedno bila vsa zunanja politika obeh Jugoslavij.

Ker živi slovenski življ tudi izven meja Slovenije, je to zadosten razlog, da imajo oblasti v Sloveniji neposreden stik s sosednjimi Slovenci. Imajo pa stike tudi s sosednjimi pokrajinami in državami, ko ne gre samo za obmejne Slovence. V okviru teh vezi je Slovenska Država v eni zadnjih številka nanizala številne primere, ki so plod tovrstnega dela.

Po podrobni presoji ni dvoma, da je prisla pobuda od znotraj, v okviru današnje slovenske republike. Sosedje so jo na splošno lepo sprejemali in včasih dajali pobudo sami. Motivi za to morejo biti dokaj razični od političnih in zgodovinskih pa do povsem praktičnega reševanja vsakodnevnih vprašanj.

Da je izšla pobuda iz strani vladajoče komunisticne stranke v Sloveniji, zlasti ko gre za stike z zamejskimi Slovenci, je seveda razumljivo. Če pa se zgodi obratno, je lahko gospodom v Ljubljani celo neljubo; pokroviteljstvo nad slovenstvom si sedanja oblast v ljudski republiki Sloveniji hoče obržati zase. Zgodilo pa se je letos vsaj dvakrat, ko smemo Slovenci s ponosom ugotoviti večne dogodke za okrepitev slovenstva in slovenske kulture na splošno, ki so nastali v zamejstvu, enkrat v Celovcu in enkrat v Trstu.

Celovški seminar so organizirali tik pred začetkom šolskega leta in je bil namenjen učiteljem slovenščine na srednjih šolah. Pobudo zanj je dal ravnatelj slovenske gimnazije gospod dvorni svetnik dr. Joško Tischler .Kot predavatelji so se ga udeležili tudi nekateri profesorji iz Ljubljane (dr. Anton Slodnjak in dr. Tine Logar). Predavanja so bila vse-slovenskega značaja, o jeziku in književnosti.

Drugi dogodek, ki je pa še bolj dosledno vse-slovenski, je bilo *zborovanje slovenskih izobražencev na Tržaskem*, kjer so sodelovali predstavniki vseh področij Slovenije (iz Koroške: dr. Valentin Inzko, ter dr. Reginald Vospernik; iz Ljubljane: dr. Janez Janžekovič); študije so bile o vprašanjih in problemih, ki zadevajo vso Slovenijo.

Pri obeh gornjih dogodkih današnja vlada Slovenije res ni bila uradno zastopana — bolje tako — vendar njen pristanek k sodelovanju posameznikov povdarja njen smotern poseg — in budno oko— v vse, kar se dogaja zunaj.

Prizadevanje vlade v Ljubljani, da razširi stike na zunaj in pa seveda tudi, da ne zamudi nobene prilike za družbeno propagando navzven, je dokaj uspešno. Pomalem se je zavedla, kako pridobiti vedno več in več turistov in kako z njimi postopati, da ohranijo njihovo naklonjenost, ne da bi jim kaj znatnega nudila. V tem smislu je ljubljanska vlada šele nedavno, na prelog Turistične Zveze Slovenije, uspela s celo vrsto zanimivih predlogov za povečanje turizma, ki jih je Koroška sprejela. Tako bo izdelan skupni prospekt obeh dežel, ki bo obsegal predvsem alpsko pdročje vključno z jezeri. Drug propekt pa bo spet zajel zgodovinske znamenitosti (gradove etc.) obeh dežel. Obojni bodo dvojezični (brez ozira na to, kje bodo natisnjeni).

Razmah turizma je prišel z veliko zamudo, v kolikor je prišel. Prav. Drugače je pa na drugih področjih. Radijske oddaje, ki so namenjene za sosede izvene preveč propagandistično, da bi lahko v zares opravljale svoje poslanstvo. Vse eno pa je odmev zunaj: vsaj Naš Tednik-Kronika redno objavlja ljubljanski radijski in televizijski spored, čeprav je še—žal—program ljubljanske televizije zelo skromen.

Isti časopis — in to je vse hvale vredno — se pa tudi zanima za vse, ne le koroške manjšinske probleme. Saj se Ljubljana tudi. A se na drugačen način, ki naj bi po njihovo zgledal bolj državniški, je pa v resnici strankarski in ozek ter včasih popolnoma nerazumljiv. Tako na primer je ljubljansko "Delo" pohvalno poročalo o ureditvi slovenskega šolstva na Koroškem, podalo skrajno netočne številke in dalo nezasluženo priznanje šovinističnim gospodarjem na Koroškem.

Skrajno nestvarna je današnja vlada Slovenije v odnosih do Trsta, kjer podpira levičarske neslovenske ali protislovenske stranke na škodo slovenskih strank. V kolikor v to neposredno posega Beograd ni mogoče nesporno trditi. Lahko pa je reči, da bodo vsi napori zaman, če bo sedanja slovenska vlada poskušala iskati vidnejše mesto v mednarodnem svetu, pa bo pri tem v prvi vrsti zasledovala koristi komunistične stranke, pot, ki ji niti teoretično niti praktčno ne daje zadostne samostojnosti. — C.M.

Slovenski duhovnik - zastopnik Svetega sedeža pri UNESCO

Pavel VI. je imenoval za stalnega zastopnika Svetega sedeža pri organizaciji Združenih narodov za vzgojo, znanost in kulturo (UNESCO) v Parizu našega rojaka prelata dr. Jožeta Žabkarja, ki se je rodil dne 24. decemmbra 1914 v Ljubljani in je po očetovi strani Dolenjec, po materini pa Goričan. Mons. Žabkar je študiral klasično gimnazijo v Ljubljani, po maturi je odšel študirat teologijo na znani zavod Canisianum v Innsbrucku. Leta 1939 je bil v Ljubljani posvečen za duhovnika. Njegovo prvo službeno mesto je bilo v zavodu sv. Stanislava, kjer je bil prefekt do začetka II. svetovne vojne, ko so Nemci zavod zaprli. Umaknil se je v Gorico, kjer je bil pol leta kaplan pri slovenski župniji na Travniku, kasneje je odšel v Rim, končal na gregorijanski univerzi teologijo z doktoratom. Nato je bil najbrž kot prvi Slovenec sprejet na papeško diplomatsko akademijo. Po končani diplomi je bil zaposlen na papeškem državnem tajništvu. Eno leto je bil tajnik nuncija mons. Sigismondija v Kongu, nato je spet dobil razne naloge v državnem tajništvu, kjer je bil predvsem poverjenik za avstrijske zadeve. Mons. dr. Žabkar slovi po izredni bistrini duha, široki izobrazbi in znanju jezikov. Gospodu prelatu iz srcea šestitamo in želimo blagoslova pri njegovem delu!

- **Miklavž** se je letos zakasnil. Prišel je skoro cel teden prepozno. Nič zato! Otroci so ga bili vseeno zelo veseli in njegovih darov. Sobotna slov. šola je pred prihodom Miklavža uprizorila „Miklavžev večer" v priredbi p. Krizostoma Sekovaniča iz Ljubljane.

- **Trije kardinali rimske kurije,** ki so bili doslej redni škofje škofij v bližini Rima, so se odpovedali tem škofijam. Kardinali Tisserant, Pizzardo in Masella bo še naprej opravljali svoje funkcije v kuriji. Njihovi pomožni škofje bodo postali redni škofje, kardinali pa bodo ohranili častni naslov titularnih škofov.

- **Pri nedavnem sociološkem** raziskovanju družin v SSSR je od 500 mladoporočencev odgovorilo na vprašanje, kaj smatrajo za glavne pogoje trajnega in srečnega zakona: 75,2% — ljubezen s skupnimi nazori, zaupanje, prijateljstvo, 18% — enakopravnost in spoštovanje, 4% — ljubezen, 1.6% — ljubezen in gospodarsko blagostanje, 0.6% — otroci, 0.2% — realni svetovni nazor, 4.2%—nobenega odgovora.

- **Splošno priznana kot najboljša** avtomobilska zavarovalna družba v Ontariju, zadružna Co-operators Insurance Association (CIA), je praznovala letos 20 letnico obstoja. Poleg avtov zavaruje tudi proti požarom in odgovornosti do publike okoli hiše. Trenutno ima kakih 230.000 zavarovancev in 33 uradov po vseh večjih krajih province.

- **Katoliška univerza** Puerto Rico v Pence je ustanovila Institute for Intercultural Communication (Zavod za medkulturne stike). Zavod bo šolal duhovnike, sestre in laike iz ZDA, ki nameravajo delovati v Latinski Ameriki, pa tudi gospodarstvenike in profesionalce, ki nameravajo iskati tam zaposlitve. Direktor zavoda je preč. Frederic M. Cameron, ki je od l. 1959 deloval v Peruju.

- **Nadškof John F. Dearden** iz Detroita je predlagal, naj bi gospodarsko dobro stoječe župnije dajale 10 odstotkov svojih dohodkov v osrednji sklad, iz katerega bi dobivale finančno podporo-župnije v Dominikanski republiki, antigoniška škofija pa je prevzela finančno odgovornost ter preskrbo duhovnikov za eno župnijo v Hondurasu.

- **Za stoletnico Kanade** bodo dobili kanadski kovanci novo obliko. Uporabljali bodo zopet živalske motive: dolarski kovanec bo imel kanadsko gos, 50 centov volka, 25 centov divjo mačko, 10 centov lokardo, 5 centov zajca in 1 cent skalnega goloba.

- **Zadružniki po svetu** bodo praznovali v soboto, 2. julija 44. mednarodni zadružni dan. International Cooperative Alliance združuje 206 milijonov članov v 59 državah.

- **72 znanstvenikov** bo govorilo na petdnevnem Mednarodnem kongresu o teologiji II. vatikanskega cerkvenega zbora koncem septembra v Rimu.

- **Škofje na Nizozemskem** so izročili odgovornost za katoliško vzgojo staršem, učiteljskim organizacijam in šolskih odborom.

- *Število milijonarjev v ZDA* je naraslo od l. 1953 do 1963 od 145 na 371. Od teh 371 jih je 85 živelo v državi New York, 40 v Kaliforniji, 28 v Texasu in 27 v Delawareu.

- *Propaganda* za kontrolo rojstev je postala tako učinkovita v ZDA, da povzroča novo skrb, da bo rast prebivalstva toliko padla, da bo začela ogrožati redni razvoj Združenih držav. Rodnost žena v ZDA je padla v zadnjih 9 letih za 24 odstotkov. Med tem ko se je rodilo l. 1957 na 1000 žensk od 15—44 leta 122.0 otrok, je to število odslej stalno padalo (letne številke so bile: 120.2, 120, 2, 119.7, 118.5, 113.3; 110.0; 105.2) in doseglo l. 1965 93.0. To leto je bilo prvič po 12 letih v ZDA manj kot 4 milijone rojstev.

- *Vodstvo svetovne razstave* v Montrealu Expo 67 sporoča, da bodo sprejemali prijave za amaterske skupine do 30. septembra. 101 skupina je že bilo sprejeta, kakih 60 naknednih prošenj pa še pretresajo. Vodstvo je mnenja, da je dovolj možnosti za nastop 300 skupin.

- *27. julija 1966* bo izdalo kanadsko poštno ministrstvo posebv počastitev kanadskih znanstvenikov, ki delajo na miroljubni izrabi atomske energije. Znamka bo predstavljala stilizirano sliko nove jedrne tovarne za proizvodnjo električne energije Douglas Point v Ontariju na jezeru Huron.

- *Kanadska mati za l. 1966* je ga. Gerard Beaulisu v Riviere Madelaine (Quebec), predsednica ljudske hranilnice. Poleg svojih treh lastnih sinov je bila krušna mati 32 otrokom.

- *Minister za narodno zdravje* in skrbstvo Allan J. MacEachen poziva vse osebe, ki bodo dosegle v letu 1966 68. leto starosti, ter so prebivale 10 let v Kanadi, naj nemudoma vložе prošnje za pokojnino, da jo bodo začeli redno prejemati 1. januarja prihodnjega leta. Formularji so na razpolago na pošnih uradih. Za pokojnino ni treba po kanadskih zakonih dokazati potrebe, pač pa je treba vložiti prošnjo z dokazom starosti.

- *V Hamiltonu, Ontario,* je nenadoma umrl A. P. Quinton, ki je bil izvoljen v maju za predsednika glavnega odbora zavarovalnice kreditnih zvez CUNA Mutual Insurance Society.

- **V poročilu nekega ministranta** o duhovnih vajah za ministrante v Stični na Dolenjskem v letošnjih počitnicah beremo tudi (Družina, št. 15), da je „enkrat ....med sv. mašo pridigal celo ministrant".

Rubi, Ozvaldov morilec je umrl na raku, predno se ja začela nova razprava proti njemu.

EHRLICHOV SPOMINSKI SKLAD

Za preučevanje slovenskega razvoja

V pripravi na 25-letnico smrti profesorja Lamberta Ehrlicha se obračamo na vse, ki soglašajo s konstruktivnimi napori za preučevanje svobodnejšega razvoja v Sloveniji, da prispevajo v poseben "Ehrlichov spominski sklad za preučevanje slovenskega razvoja" za kritje stroškov, ki so zvezani s tem neodvisnim delom, ki ni deležno nobene subvencije od nikoder.

Pravilno tolmačiti in spremljati razvoj k uresničenju slovenskih ciljev, je resno in potrebno delo, ki zasluži podporo vseh svobodnih ljudi slovenskega porekla.

Denarni prispevki v "Ehrlichov spominski sklad za preučevanje slovenskega razvoja" naj se s to označbo naslavljajo s čeki ali denarnimi nakazili na: "Slovenska hranilnica in posojilnica" (štv. 1708). 646 Euclid Ave, Toronto, Ont. Canada.

Mate Resman
za Slovensko državno gibanje.

Rudolf Čuješ
glavni urednik
"Slovenske Države"

Ciril A. Žebot
v imenu učencev in prijateljev
profesorja Lamberta Ehrlicha

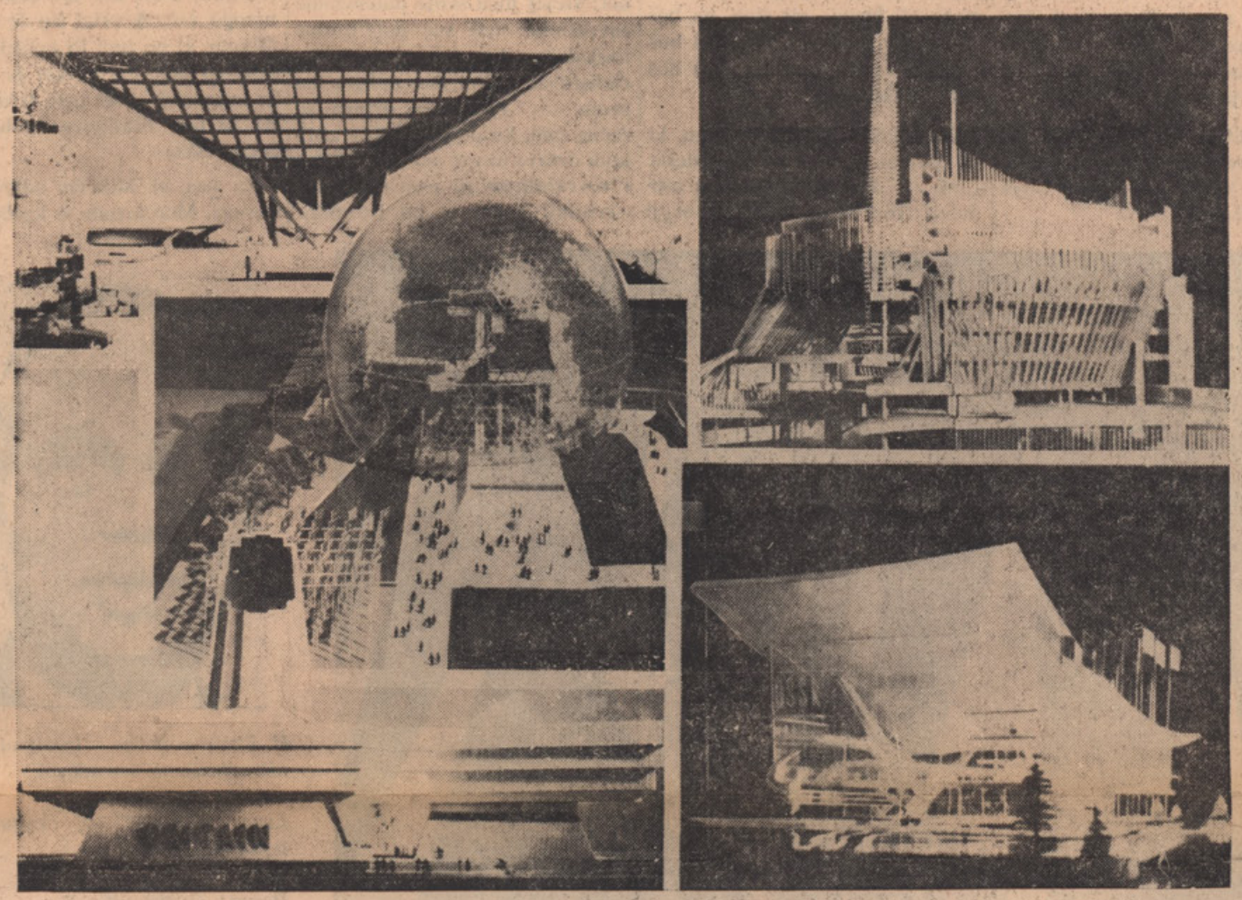

Na razstavišču "EXPO 67" v Montrealu

Od zgoraj navzol so paviljoni Kanade, Združenih Ameriških Držav, Anglije, Francije in Sovjetske Zveze.

Iz kanadskega indijanskega življenja

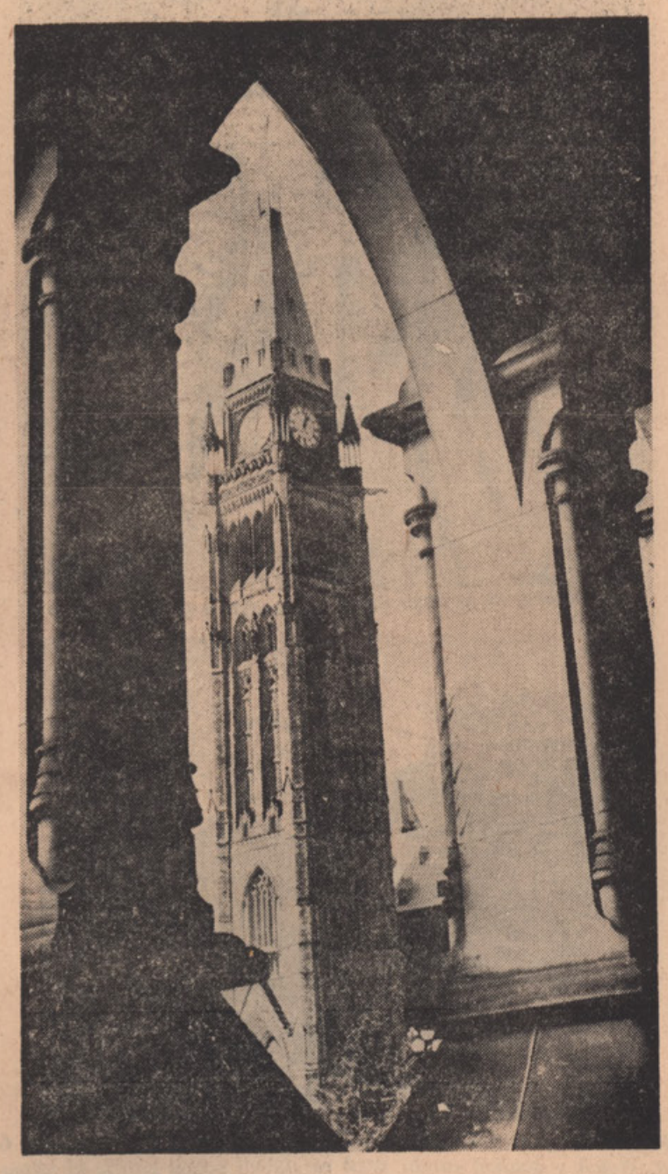

Stolp miru na parlmentskem hribu v Ottawi

Mož v sivem

Mož v sivem, je ime, ki ga je dal Miloš Mikelin sovjetskemu diktatorju Stalinu v svojem delu, ki nosi naslov "Stalinovi Zdravniki, Dokumentacija v dveh dejanjih."

Razumljivo je, da je bilo dovoljeno v Jugoslaviji obsojati Stalina po izključitvi Jugoslavije iz kominterne; vendar očitki Stalinu ne veljajo le zanj, ampak so istočasno očitki drugim mogotcem v vsaki komunistični državi, posebno pa še tajni policiji. Nekaj očitkov izrečenih možu v sivem is ust "Generala" je prav zanimivih in, žal, zelo resničnih. Žal zato, ker prikazujejo razmere krute povojne strahovlade, ko je na tisoče Slovencev našlo nasilno smrt, ker je jugoslovanski mož v sivem tako zahteval.

Navajamo dobeseden prepis razgovorov med Generalom in Možem v sivem, v izvlečku:

MOŽ V SIVEM: . . . Kaj bo ostalo od nas, če bomo vsak drugega mnenja? Rajši se pobijmo danes med seboj in pokličimo nazaj carja in revščino in blato!

GENERAL: Saj :e vse toimamo — revščino, blato in pobijanje med seboj . . . *in carja* (podčrtali mi).

GENERAL: Eden izmed šefov tvojega enkavedeja se je nedavno ustrelil. Govorijo o pismu, ki ga je pustil. Nisem se zato bojeval za revolucijo, da bi po njeni zmagi postal množični morilec. Vsem je znano in vsi — menda brez izjeme — živijo v strahu.

GENERAL: . . . zdaj ni drugega kot strah. Strah pokrije človeka čez in čez — ne poznaš več, kaj je v resnici v njem.

MOŽ V SIVEM: . . . krogec je narisan tam, kjer človek živi. Ob njem so manjši krogci: (kjer živi) njegova žena in brat, drugi drugod, preostali bratje in sestre, oče in mati — no, oče nima krogca, ni več živ. Ob teh manjših rdečh krogcih so rjavi krogci. Eden tu: bratova žena. Drugi drugod — priženjeni v družino. In tako z enim samim pogledom pregledaš vso mrežo — *in ko zagrabiš njeno središče, moraš zagrabiti vse.* Če ti je policija ubila moža ali brata ali sina, ne boš nikoli več zanesljiv. Sovražil boš — in ob prvi priložnosti se boš hotel maščevati.

GENERAL: Saj za vsakega, ki ga ubijete, izgine še pet, deset ljudi . . . Poglej, v kaj si se zapletel: videl si, da imaš med svojimi ljudmi stotisoče, ki te sovražijo. Saj te morajo saj tudi te. S tem te prisilijo, da jih pobijaš. Ampak prav v tem je zanka: bolj jih trebiš, več jih je — drugače ne more biti, *in zmerom več jih bo* (podčrtali mi).

MOŽ V SIVEM: Socializma ni mogoče ohraniti, ne da bi padale glave njegovih nasprotnikov.

GENERAL: Če je premalo nasprotnikov, pa druge glave, dovolj visoke, da jih pač opazijo med množico . . . Miren sem. Mogoče zato, ker sem se sprostil, ko sem streljal na tvoje policaje. Mogoče tudi zato, ker vidim tvojo nemoč. Prej ali slej, če se ne vmešajo dogodki zunaj nas, ti bomo poiskali naslednika — pa čeprav skušaš pobiti vse, ki bi te kdaj lahko nasledili. Ampak z vsakim od njih dodaš nov pečat na svojo obsodbo.

MOŽ V SIVEM: Za zdaj gre za tvojo obsodbo.

GENERAL: Pripravil nam boš proces, dobro. *Saj ti nihče ne bo verjel* (podčrtali mi). Svet bo rekel: šteješ med svoje potencialne sovražnike tudi vse potencialne naslednike. Ustvaril je prvo socialistično policijsko državo na svetu. . . .Policijska država se začne tam, ko policija s sovražnikom države ni več pravična. Kdor s sovražnikom ni pravičen, tudi s svojimi ljudmi ne bo. Ne more biti. . . .Zato je edina možnost— pravičnosti tudi do sovražnika revolucije. Druga možnost je policijska država. Kaj misliš, koliko ljudi v tej državi tega ne ve? Da ljudje izginjajo brez sledu, ve vsakde. Da ni hkrati nič bolj nevarnega kot govoriti o tem, ve tudi vsadko. Resnica, ki jo vsakdo ve, pa je vendar ne govori pred drugim, ki ve isto, izgubi naravo resmičnosti Tako se spreminja slepilo v resničnosti in resničnost v slepilo.

Zdaj: Kdo je mož v sivem? Ne samo Stalin, marveč prav tako Tito, ali pa Miha Marinko in vsi tisti, ki so soodgovorni za preganjanje in poboj neštetih Slovencev. In kdo je General? Mikelnu se smilijo samo tisti, ki so bili člani revolucije in komunistične partije, pa so se še vodilnejšim komunistom zdeli nevarni in so zato izginili brez sledu. Saj je bil poboj teh nepošten. Mikeln še ni premisilil toliko, da je bil uboj še bolj številnih množic, ki niso bili v partiji, zločiski, še bolj zločinski zato, ker je bilo teh mnogo več. A vstal bo še drugi Mikeln, ki bo tudi to uvidel in izpovedal tako javno, kot je Mikeln izpovedal skozi usta Generala, da je bilo Stalinovo pobijanje nečloveško.

Za nas ni Mikelin odkril nič novega. Morca tisto o kroočih in krogcih pove nekaj o obliki, kako posluje tajna policija. Novo pa je vsekakor, da je ta del,neslavni del, slovsenskega življenja prešel v literaturo in "zagledal dan" v Jugoslaviji. Če samo v literarni prispodobi, ni zato nič manj resnično in v njeno resničnost bodo ljudje prav z lahkoto verjeli.

● *44 protestantskih cerkva v ZDA* poroča, da so prejele v l. 1965 3.3 milijards dolarjev prispevkov. Od tega so porabile 2.6 milijarde za lastne potrebe in 569 milijonov za misijone, pomoč prekomorskim deželam in za druge dobrodelne namene.

● *Nadškof dr. Jože Pogačnik je* blagoslovil novo cerkev v Dražgočah na Gorenjskem. Nemci so med vojno porušili vse hiše in tudi cerkev, ko so prej postrelili vse moške od šestnajstega do sedemdesetega leta, ostale ljudi pa izgnali z grožnjo, da bodo vsakega postrelili, ki bi si drznil vrniti se. Ko so se ljudje po letu 1945 zopet vračali na svoja nekdanja zemljišča ter začeli obnavljati vas, so mislili tudi na obnovo cerkve. L. 1964 je bil blagoslovljen temeljni kamen, 16. oktobra letos pa je nadškof cerkev blagoslovil Načrte za cerkev je napravil arhitekt Tone Bitenc, načrte za slikana okna pa akademski slikar Stane Kregar.

● *V Rimu je pel 11. oktobra* novo mašo preč. Aleksander Rajšp, doma iz Šentjurija pri Celju, ki študira na Gregorijani kot gojenec Germanika. Pridigal mu je mariborski škof dr. M. M. Držečnik, ki je obiskal sveto mesto s 120 romarji. V sredo, 12. oktobra, je papež pri splošni avdijenci dvakrat pozdravil Slovence.

● *Začetne maše teološke fakultete* v Ljubljani 11. oktobra v stolnici so se poleg bogoslovcev in njihovih profesorjev udeležili v velikem številu tudi slušatelji drugih fakultet. V govoru je čestital nadškof akademikom, da žive v dobi velikega napredka znanosti, bogoslovcem pa, da žive v pokoncilski dobi. Opozoril je akademsko mladino, naj si oblikuje osebnost, da bo kos nalogam, ki jo čakajo v bodočnosti in naj ne zanemarijo svoje verske izobrazbe.

● *Ena izmed novosti cerkvene* organizacije po Vatikanskem zboru je tudi, da smejo zaprositi škofje za upokojitev, ko postanejo 75 let stari. Končno odločitev si je pridržal papež — v nekaterih primerih prošnji ugodi, v drugih pa ne, ker se pač mora ozirati na krajevne razmere. Nekateri škofje pa za upokojitev niti ne zaprosijo. Nekdaj to ni bilo važno vprašanje, ker ljudje niso tako dolgo živeli, toda danes morejo stari škofje, ki so živeli večino svojega aktivnega življenja v drugačnih razmerah, ovirati prilagoditev Cerkve novi dobi na svojem področju. Starost krajevnih škrofov je po podatkih iz Rima naslednja:

mlajši kot 40 let	10
med 40 in 50 leti	204
med 50 in 60 leti	601
med 60 in 70 leti	558
med 70 in 75 lehti	146
nad 75 let	246

Zadnja številka sama nakazuje potrebo, da zaenkrat upokojitev še ni avtomatična, ker je treba nadomestiti tudi škofe, ki umrjejo pred visoko starostjo in je vsako imenovanje zvezano z daljšim prosesom.

● *V Oklahoma City v ZDA* preizkušajo novo obliko župnije. Župnija ne bo imela nobenega odmerjenega področja, ne cerkve in ne župnišča. Župnik William F. Nerin bo stanoval v najetem stanovanju, enako bo najeta pisarna in prostor v šoli za nedeljsko mašo. Za vzdrževanje bo dobival župnik majhno plačo in doklado za avto, del dohodkov pa si bo moral sam oskrbeti z delno zaposlitvijo. Vse odločitve v župniji bodo izglasovane in jih mora odobriti večine. Člani te fare lahko stanujejo kjer koli v Oklahoma City. Trenutno šteje ta poizkusna župnija 50 družin in jo bodo omejili na največ 75 družin.

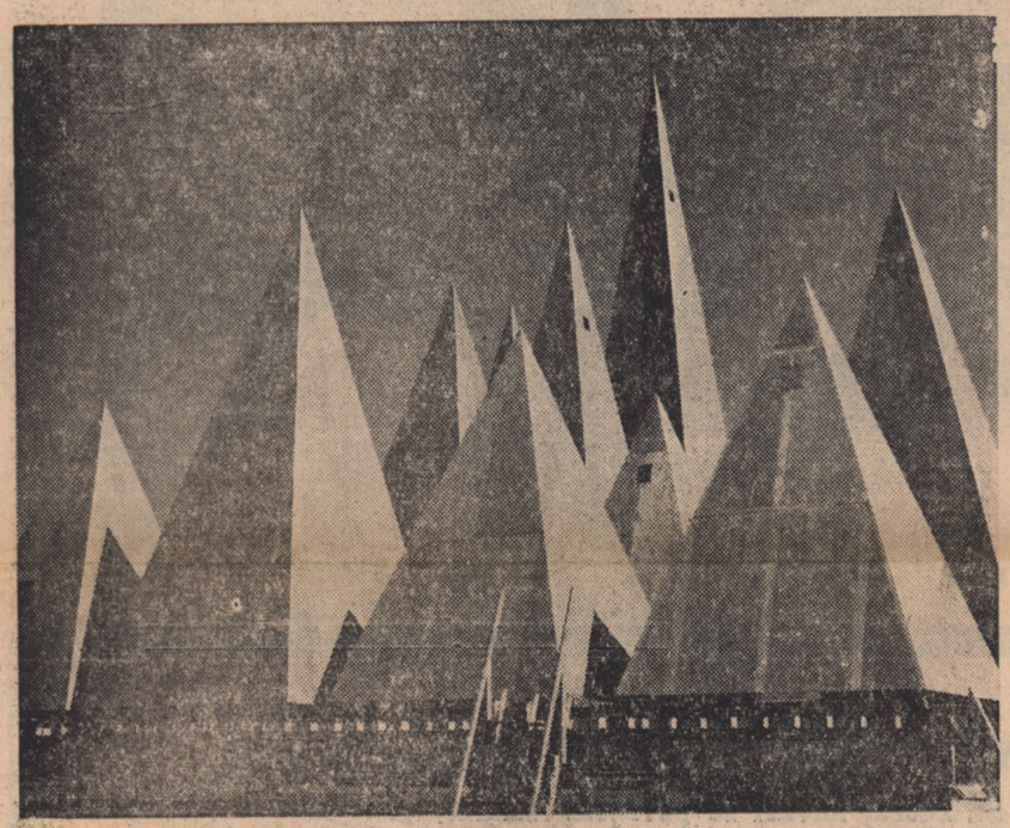

U Than ponovno izvoljeni tajnik združenih narodovo.

Levo: "Expo 67" — razstavišče lesne industrije.

Desno: Zmska idila.

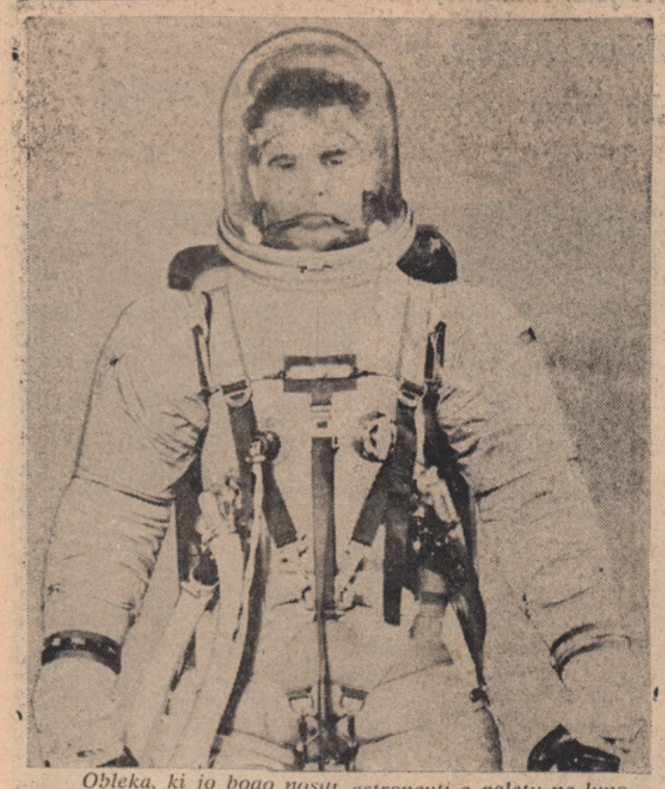

Obleka, ki jo bodo nosili astronavti a poletu na luno

Zdrav duh v zdravem telesu.. "smuk" —!

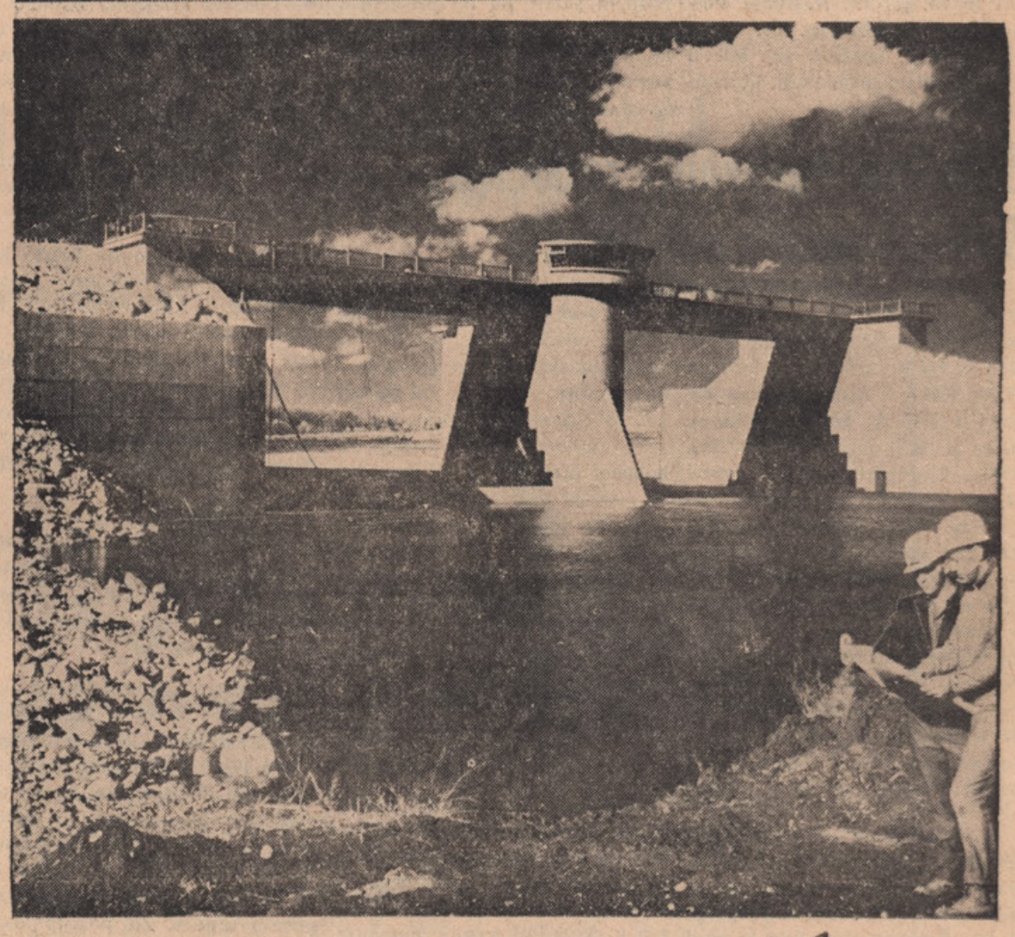

30 milj dolgi nasip v bliižini Winnipega, ki naj varuje rodno zemljo pred slično poplavo, kot je bila 1950. *Foto: Telegram*

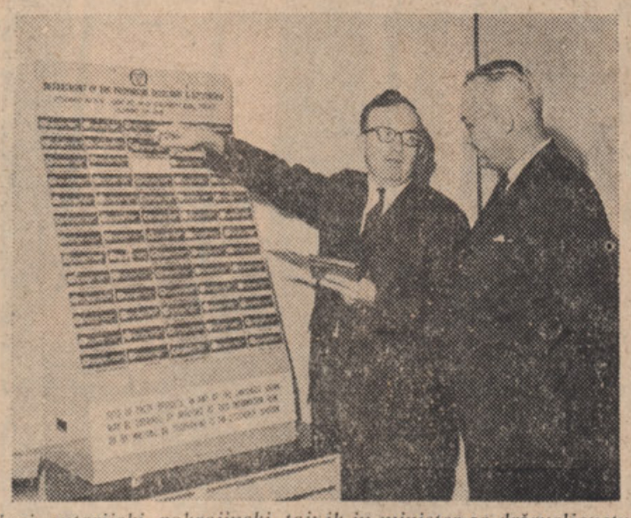

Novi ontarijski pokrajinski tajnik in minister za državaljanstvo G R. Welch v svojem uradu pred razstavno polico knjižic ki tolmačijo v različnih jezikih novopriseljencem različne oddelke in uslužnosti ontarijske vlade.

Novo letalo, ki lahko leti navpično ali vodoravno. Nosilo bo po 70 potnikov in letelo z brzino 250 miljna uro.

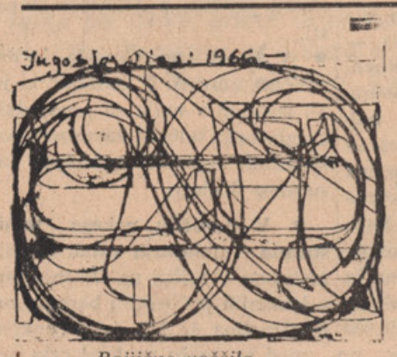

Bojišno voščilo

Poravnajte naročnino!

Darujte v tiskovni sklad "S.D."!

Postani član slovenskega državnega gibanja!